

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almenyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

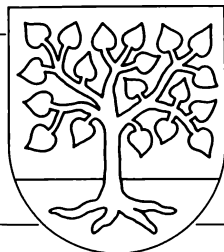
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTEN

FORUM FOR SLÆGTSHISTORIE

NR. 3, - januar 1991

Indhold:

Redaktion og ekspedition	s. 2
Priser og aktiviteter	s. 2
SSF 1981 - 1991, af Ingvar Musaeus	s. 3-9
Slægtshistorisk weekenkursus 1990, - litteraturlister fra foredragene	s. 10-13
SSF's bestyrelse og medlemsforeningerne	s. 14-15
Foreningsprogrammer	s. 15-27
1 Hjørring	s. 15-16
2 Holstebro	s. 17
3 Korsør	s. 17
4 Odense	s. 17-18
5 Sydsjælland	s. 18-19
6 Trekantområdet	s. 20
7 Vestsjælland	s. 20-21
8 Viborg	s. 21-23
9 Aalborg	s. 23-24
10 Aarhus	s. 25
11 Øvrige	s. 26-27
- nemlig Haderslev, Herning, Kolding, Randers og Storkøbenhavn.	
Rettelser	s. 27
Folketællinger, af Birgit Øskov	s. 28-34
Dalgas, - en efterlysning	s. 34
Kraks Blå Bog, register 1910-88, - tilbud	s. 34
Slægtsforskning og EDB, af Finn Andersen	s. 35-36
Udarvsskifter og blåt blod	s. 36
Anmeldelser	s. 37-38
- Gotisk skrift og fynsk udvandring til Småland	
Arkivloven, af Ingvar Musaeus	s. 39-40

Tidsskriftet SLÆGTEN (ISSN 0905-7064) udgives halvårligt af Sammenslutningen af Slægtshistoriske Foreninger (SSF).

Redaktion: Anton Blaabjerg (ansvh.), Fredensgade 38, 8800 Viborg, tlf. 86 61 04 36.

Ekspedition: Birgit Øskov, Vesterbrogade 6, 3.th.-15, 9400 Nørresundby, tlf. 98 17 63 76.

Betaling: Bent Askjær, SSF's kasserer, Hybenvænget 26, 6000 Kolding, på SSF's girokonto 1 46 39 69.

Stof fra bladet må benyttes med kildeangivelse, hele artikler eller større dele deraf dog kun efter tilladelse.

Redaktion og ekspedition

Fra og med SLÆGTEN nr. 3 er arbejdet med redaktion og ekspedition fordelt således:

Anton Blaabjerg, den ansvarshavende redaktør, modtager foreningernes programmer og artiklerne samt redigerer bladet; henvendelser vedr. bladets indhold sker ligeledes til redaktøren.

Birgit Øskov, ekspeditionen, modtager foreningernes kuverter og udsender slutteligt bladet til abonnenterne.

Bent Askjær, SSF's kasserer, modtager betalingen for bladet på Sammenslutningens girokonto.

Priser

Stykprisen for SLÆGTEN nr. 3 og 4 er uændret:

- 7 kr. ved samlet abonnement for alle medlemmer af slægtshistoriske foreninger tilknyttet Sammenslutningen (SSF).
- 15 kr. plus porto i privat abonnement.
- 20 kr. plus porto ved løssalg.

Særtrykket af SLÆGTEN nr. 1, Gregers Hvidkjærs forkortelsesliste til lægdsrullerne på ialt 8 sider sælges for kun 5 kr. stykket; dette særtryk er så godt som uundværligt i arbejdet med lægdsrullerne.

SSF's pjece SLÆGTSFORSKNING - DIN DANMARKSHISTORIE, 8 sider med grundlæggende oplysninger om slægtsforskning, kan stadig købes for kun 2,50 kr. stykket.

Begge pjecer anbefales til både den grundlæggende undervisning og i foreningsarbejdet, f.eks. ved tilgang af nye medlemmer.

Aktiviteter

Lørdag 13. april

SSF's årsmøde på Hotel Landsoldaten i Fredericia. - Indkaldelse sker særskilt til foreningerne.

Onsdag 1. maj

Sidste frist for indsendelse af bidrag til Hvem Forsker Hvad 1991, - til Helle Villesen, Christian Xs Vej 27, 8260 Viby J.

Mandag 1. juli

Udsendelse af SLÆGTEN nr. 4 med bl.a. foreningsprogrammer for 2. halvår 1991.

Programmer skal sendes til Anton Blaabjerg senest 15. maj (artikler meget gerne før 1. maj).

Adresserede, ufrankerede, B-mærkede og desuden afsenderstemplede kuverter (format A5, helst med endelukning og selvklæbende) sendes af de abonnerende foreninger til Birgit Øskov.

Betalingen - 7 kr. pr. forsendelse - indsættes på SSF's girokonto hos Bent Askjær, ligeledes senest 15. maj.

Adresser og kontonummer fremgår af bladets forside.

Weekenden 4.-6. oktober

SSF's slægtshistoriske kursus på Båring Højskole.

Udførligt program og invitation til kurset, Sammenslutningens 10., følger i SLÆGTEN nr. 4 til juli.

1981 - 1991

Af Ingvar Musaeus

23. april 1991 er 10 år gået, siden Sammenslutningen af Slægtshistoriske Foreninger (SSF) blev stiftet. Dette "mindreårige" jubilæum bør ikke passere ganske upåtalet, hvorfor det her skal markeres ved en omtale af det forløb, der gik forud for oprettelsen suppleret med et resumé af hovedtrækkene i SSF's virksomhed gennem de 10 år.

I 1970'erne var det blevet sædvane, at repræsentanter for de slægtshistoriske foreningers bestyrelser samt også repræsentanter for Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie (i det følgende benævnt Samfundet) mødtes en gang årligt for at udveksle erfaringer og bidrage til gensidig inspiration. På disse årsmøder - eller formandsmøder, som de også blev kaldt - drøftedes det bl.a., om foreningerne kunne og burde slutte sig nærmere sammen og således måske skabe en mere formel struktur for det samarbejde, man følte var nødvendigt. I 1978 gav formanden for Samfundet tilsagn om at ville undersøge muligheden for, at de slægtshistoriske foreninger kunne tilslutte sig Samfundet.

På årsmødet i Århus 19. april 1979 forelå endnu ingen afklaring af denne mulighed, hvorfor et udvalg blev nedsat med den opgave at undersøge vilkår og økonomiske betingelser for det fremtidige samarbejde på landsplan. Man ønskede fortsat, at der om muligt blev lagt vægt på at udnytte et samarbejde med allerede eksisterende organisationer i form af enten 1) sammenslutning under Samfundet eller 2) indmeldelse i Sammenslutningen

af Lokalhistoriske Foreninger (SLF) eller 3) optagelse som selvstændig sektion under Dansk Historisk Fællesforening (DHF), og endelig var der mulighed 4) dannelse af en selvstændig landsforening.

Ved årsmødet i Århus 17. april 1980 var man nået til erkendelse af, at SLF ikke var interesseret i at optage de slægtshistoriske foreninger, at en selvstændig sektion under DHF ville blive for dyr for foreningerne, og at et nærmere formaliseret samarbejde med Samfundet ville være i dårlig harmoni med visse, herskende synspunkter. Det nedsatte udvalg anbefalede derfor oprettelse af en selvstændig landssammenslutning, hvilket årsmødet derpå besluttede skulle være resultatet.

Et af udvalget udarbejdet forslag til vedtægter for en sammenslutning blev debatteret; det besluttedes at lade et tilrettet udvalg fortsætte arbejdet med henblik på endelig dannelse af den ønskede sammenslutning af foreningerne. Beslutningen hvilede dog ikke på den absolutte enighed, men på den positive holdning, der kom til udtryk ved afstemningen, hvor - af de 11 repræsenterede foreninger - 6 stemte for, og 5 undlod at stemme. Stiftende generalforsamling fastsattes til 23. april 1981, og udvalget, der skulle arbejde videre med sagen, kom til at bestå af S.E. Sørensen, Århus, C.A.F. Degener, Trekantområdet, Laust Kristensen, Viborg (disse tre var med i det tidligere udvalg) og Georg Simon, København.

På årsmødet på Aarslev Kro 23. april 1981 redegjorde S.E. Sørensen, der havde virket som

udvalgets sekretær, for de gennemførte overvejelser og drøftelser og pegede på de muligheder for fremtidige opgaver, man fra udvalgets side fandt væsentlige.

Det mest aktuelle spørgsmål for foreningerne ville nok være økonomien, som i en eller anden grad ville belaste det lokale medlemskontingent; udvalget mente, at en indtægt for sammenslutningen på 4.000 kr. årligt ville kunne dække de forventede udgifter og svarede til 4 kr. pr. enkeltmedlem, hvis foreninger repræsenterende 1000 medlemmer tilsluttede sig; dette skulle være opnåeligt, da medlemstallet for alle foreninger pr. 1. januar 1981 var 1.295.

Blandt de arbejdsopgaver, som den fremtidige sammenslutning kunne tænkes at skulle påtage sig, nævnte S.E. Sørensen bl.a. kursusvirksomhed som fortsættelse af de weekendkurser, der tidligere var gennemført af København-foreningen og i mindre omfang af Viborg-foreningen, idet der også nævntes forskellige muligheder for sådanne kursers afholdelse, form og sted. Endvidere kom S.E. Sørensen ind på opgaver som udarbejdelse af oversigter over slægts- og lokalhistorisk litteratur, kopiering af arkivalier, kontaktfremstilling til slægtsforskere i udlandet og udgivelse af et medlemsblad.

Efter S.E. Sørensens redegørelse gav foreningernes repræsentanter udtryk for, om de ville tilslutte sig den foreslåede sammenslutning eller ej, idet enkelte foreninger, der ikke havde sendt repræsentanter, skriftligt forud havde givet udtryk for deres stillingtagen. Resultatet blev, at 12 foreninger med tilsammen 905 medlemmer gav tilsagn om at ville tilslutte sig sammenslutningen, medens 4 foreninger med tilsammen 175 medlem-

mer ikke ville give et sådant tilsagn, og 3 foreninger med ialt 115 medlemmer ønskede at indtage en afventende holdning; dermed blev det fastslået, at sammenslutningen var dannet. Supplerende meddelte Odense-foreningen under dagsordenens punkt Eventuelt, at den med sine 103 medlemmer tilsluttede sig sammenslutningen.

Efter skriftlig afstemning om de indkomne forslag til besættelse af bestyrelsesposterne fik sammenslutningens første bestyrelse denne sammensætning: S.E. Sørensen, Århus, Jess de Waal, Vestsjælland, C.A.F. Degener, Trekantområdet, Ingvar Musaeus, Viborg, og Erik Holm Madsen, Herning. Øvrige valg gav følgende resultater: Suppleant til bestyrelsen: Helle Villesen, Århus. Revisor: Henning Bendixen, Århus. Revisorsuppleant: Else Udsen, Trekantområdet. Og endelig blev kontingentet fastsat til 4 kr. årligt pr. enkeltmedlem i medlemsforeningerne.

På et efterfølgende, konstituerende møde bestemte bestyrelsen sig for at besætte bestyrelsesposterne således: Formand: S.E. Sørensen, næstformand: Ingvar Musaeus, sekretær: Jess de Waal, kasserer: C.A.F. Degener.

Sammenslutningen af Slægts-historiske Foreninger (i det følgende benævnt S sammenslutningen) var en realitet, og 1981 blev det første arbejdsår, hvor mønsteret for de første 10 års indsats blev tegnet.

Samarbejdet om HVEM FORSKER HVAD, der hidtil var udgivet af Samfundet i fællesskab med de slægtshistoriske foreninger, resulterede i et møde 12. juni 1981 i Viborg mellem Samfundet, repræsenteret ved Hans H. Worsøe og Finn Andersen, og S sammenslutningen, re-

præsenteret ved S.E. Sørensen og Erik Holm Madsen. På mødet, hvor også bladets redaktør Wolf Møller, Randers, og Helle Villesen var til stede, blev der enighed om vedtagelse af statutter, der stillede de to udgiverparter lige og bl.a. bestemte, at de to organisationers bestyrelser i fællesskab udpeger bladets redaktør, der sammen med de to bestyrelses sekretærer udgør et redaktionsudvalg; endvidere udpeges en regnskabsførende leder af bladets ekspedition. Wolf Møller og Helle Villesen fortsatte på disse to poster.

Kursusvirksomhed planlagdes gennemført både på det nationale og det skandinaviske plan. I november meddelte København-foreningen, at den var indforstået med, at Sammenslutningen helt overtog den årlige kursusaktivitet, og gav tilsagn om at ville yde hjælp til planlægning af kommende kurser, hvilket i praksis løstes ved Ebba Thorkelins beredvillige indsats. Efter planen skulle det første kursus afholdes i oktober 1982. S.E. Sørensen og Jess de Waal deltog sammen med repræsentanter for foreninger i Sverige, Norge og Finland i planlægningsmøder med henblik på afholdelse af en nordisk slægtsforskerkonference i Sverige i september 1982.

Den første fortegnelse over slægts- og lokalhistorisk litteratur udsendtes i december til medlemsforeningerne med ét duplikeret eksemplar pr. 50 medlemmer i den enkelte forening. Fortegnelsen baserede sig - som også siden da - på Dansk Bogfortegnelse, omfattede udgivelser i 1980 og var udarbejdet af Erik Holm Madsen og Ingvar Musaeus.

Da bestyrelsen var af den opfattelse, at tiden ikke var inde til regelmæssig udgivelse af en publikation - eller et medlemsblad - besluttedes det

i stedet for lejlighedsvis at udsende en **SSF-INFORMATION**, når der var aktuelle nyheder enten fra bestyrelsen eller fra diverse andre publikationer. S.E. Sørensen stod for denne udgivelse, der i lighed med litteraturfortegnelserne fandt sted med ét eksemplar pr. 50 enkeltmedlemmer. SSF-INFORMATION nr. 1 udsendtes i oktober.

På årsmødet på Aarslev Kro 24. april 1982 indledtes rækken af årlige diskussioner om sammensætningen af Sammenslutningens bestyrelse. Bestyrelsen havde foreslået vedtægtsændring, der skulle medføre, at bestyrelsen udvidedes med 1 medlem til 6 medlemmer og sammensattes i forhold til det samlede medlemstal i medlemsforeningerne henholdsvis øst og vest for Storebælt, endvidere at der skulle vælges 2 suppleanter til bestyrelsen - 1 øst og 1 vest for Storebælt. Bestyrelsens forslag blev begrundet med det uheldige og ikke rimelige i, at den største medlemsforening (København-foreningen) med godt 300 medlemmer var uden repræsentation i bestyrelsen. Forslaget blev vedtaget; som nyt bestyrelsesmedlem valgtes Ebba Thorkelin, København, og som østdansk suppleant til bestyrelsen Otto Bendixen, København.

Kort før afslutningen af sit andet arbejdsår - 1982 - rantes Sammenslutningen og dermed dansk slægtsforskning af et smerteligt tab, da Erik Holm Madsen 2. december blev dræbt ved en trafikulykke.

Hans død bevirkede, at den vstdanske suppleant til bestyrelsen, Helle Villesen, Århus, indtrådte i bestyrelsen. Da der således i bestyrelsen var 2 medlemmer af Århus-foreningen, medførte dette, at der på årsmødet på Aarslev Kro 9. april 1983 af foreningerne i

Storkøbenhavn, Trekantområdet og Vestsjælland blev stillet forslag om, at der i bestyrelsen "på intet tidspunkt må sidde mere end én repræsentant fra hver medlemsforening", samt at der "som suppleanter for bestyrelsen vælges 1 fra hver af de i bestyrelsen repræsenterede foreninger".

Disse forslag og hele diskussionen viser, at man på dette tidlige tidspunkt af Sammenslutningens tilværelse fra manges side prioriterede hensynet til foreningsrepræsentation i bestyrelsen højere end ønsket om at vælge bestyrelsesmedlemmer, der primært besad både organisatoriske og faglige kvalifikationer.

S.E. Sørensen foreslog, at bestyrelsen skulle revidere vedtægterne i ro og mag inden næste årsmøde, og at man nøjedes med at vælge 2 nye bestyrelsesmedlemmer i stedet for Jess de Waal og Helle Villen, der begge ønskede at udtræde af bestyrelsen, samt som nye suppleanter til bestyrelsen valgte 1 vest for og 1 øst for Storebælt (ud over Otto Bendixen, København). Til at indtræde i bestyrelsen valgtes derpå Palle Bruun Olsen, Vestsjælland, og Jørgen Østergaard, Herning; som suppleanter nyvalgtes Ole G. Nielsen, Vestsjælland, og Jytte Skaaning, Odense.

På bestyrelsens konstituerende møde blev Palle Bruun Olsen udpeget til at være sekretær.

Til årsmødet på Kobæks Cafeteria i Fredericia 28. april 1984 stillede bestyrelsen så forslag om vedtagelse af nyreviderede vedtægter. På det kritiske område vedrørende bestyrelsens sammensætning blev foreslået, at bestyrelsen skulle bestå af 7 medlemmer, og at bestyrelsen sammensættes i forhold til det samlede medlemstal i de aktive medlemsforeninger henholdsvis øst og

vest for Storebælt. I stedet for at skulle vælge suppleanter til bestyrelsen foresloges det, at i tilfælde, hvor et bestyrelsesmedlem måtte udtræde af bestyrelsen, vælges i dennes sted på det førstkomende årsmøde et nyt bestyrelsesmedlem.

Foreningerne i Storkøbenhavn og Trekantområdet stillede hertil hver deres ændringsforslag, hvor de var fælles om den holdning, at bestyrelsesmedlemmer skulle repræsentere hver sin forening. Derefter blev bestyrelsens forslag vedtaget - suppleret med sætningen: "Ingen forening kan have mere end 1 medlem i bestyrelsen." Som 7. bestyrelsesmedlem valgtes Jytte Skaaning, Odense.

Dermed var tre årsmøders diskussioner forårsaget af forskellige organisatoriske holdninger afsluttet, og siden da har Sammenslutningens bestyrelse bestået af 7 medlemmer, der til stadighed på grundlag af foreningernes medlemstal har fordelt sig med 2 østdanskere og 7 vstdanskere.

Bestyrelsens arbejdsopgaver udviklede sig, som årene gik; aktiviteterne blev lagt i fastere rammer, hvor det var muligt, og udviklingen medførte mere erfaring og større rutine. Udskiftninger i bestyrelsen fandt sted, og således skiftende personer til foreliggende arbejde.

På årsmødet i Fredericia 27. april 1985 ønskede C.A.F. Degener og Palle Bruun Olsen ikke genvalg, og tidligere på året var Ebba Thorkelin efter eget ønske udtrådt af bestyrelsen. I deres sted valgtes Bent Askjær, Trekantområdet, Mikael Horn, Vestsjælland, og Jørgen Aasberg, København. Efter bestyrelsens konstituering var Bent Askjær kasserer og Jørgen Aasberg sekretær.

På årsmødet i Fredericia 16. april 1988 ønskede S.E. Søren-

sen at trække sig ud af bestyrelsen efter de mange års arbejde med formandsmøderne, i det forberedende udvalg forud for Sammenslutningens start og som dens formand siden 1981. Som bestyrelsesmedlem i hans sted valgtes Birgit Larsen, Aalborg. Efter årsmødet konstituerede bestyrelsen sig med Ingvar Musaeus som ny formand og Jytte Skaaning som ny næstformand. Siden da har der ikke fundet ændringer sted i bestyrelsen.

På årsmødet i 1989 blev To-ve Glud Rasmussen, Århus, valgt som ny revisor og Lone Wredstrøm, København, som ny revisorsuppleant.

Sammenslutningens formål har i alle 10 år været: 1) At varetage de slægtshistoriske foreningers interesser (fx ved kursusvirksomhed, udgivelse af publikationer mv.), evt. i samarbejde med andre historiske sammenslutninger eller foreninger, 2) at formidle kontakt til offentlige og private arkiver og institutioner, samt 3) at repræsentere slægtshistoriske foreninger over for offentlige myndigheder.

I det følgende skal relativt kortfattet omtales forhold vedrørende kursus- og kontaktsvirksomhed, udgivelser og samarbejde med andre, hvorved kan belyses den linie, bestyrelsen har fulgt, og fastholdes data for de enkelte aktiviteter.

Kursusvirksomheden blev som tidligere nævnt gennemført med kurser her i landet; men til-lige arbejdedes der på at gennemføre enkelte kurser på skift i de nordiske lande.

Fra første færd lagde man sig fast på at arrangere årlige slægtshistoriske weekendkurser på Båring Højskole, der ligger centralt i landet, kun-ne byde på passende indkvarte-

ringsforhold og madmæssig kvalitet og følgelig svarede til et økonomisk niveau, hvor de fleste kunne være med.

Formålet med disse kurser har flere sider: 1) Årets tema belyses gennem foredrag, der behandler samfundsforhold, levevilkår og øvrige aspekter af tilværelsen for tidligere generationer, 2) kursusdeltagerne får mulighed for med erfarne slægtsforskere at drøfte nogle af de spørgsmål, den enkelte i sit arbejde er støt på; dertil belyser nogle af foredragene tillige enkelte områder, hvor slægtsforskeren kan vinde indsigt i visse hjælpemidler og kildegrupper, og 3) har man lejlighed til i løbet af kursus at udveksle erfaringer indbyrdes.

De første kurser blev tilrettelagt af Ebba Thorkelin og C.A.F. Degener:

1.-3. oktober 1982 med tema: PRÆST OG DEGN.

30. september-2. oktober 1983 med tema: LOV OG RET.

5.-7. oktober 1984 med tema: SLÆGTSFORSKNING FRA GÅSEFJER TIL EDB.

Derefter blev kursernes tilrettelæggelse overtaget af Ingvar Musaeus og Bent Askjær:

27.-29. september 1985 med tema: ALMUEN FRA VUGGE TIL GRAV.

10.-12. oktober 1986 med tema: FORFÆDRE I HVERDAG OG FEST.

2.-4. oktober 1987 med tema: VOR MARITIME FORTID - VORE SEJLENDE FORFÆDRE.

7.-9. oktober 1988 med tema: MOBILITET I DANMARKS BEFOLKNING MED EKSEMPLER FRA 17.-19. ÅRHUNDREDE.

De sidste kurser i 10-års perioden har haft Birgit Larsen og Bent Askjær som tilrettelæggere:

6.-8. oktober 1989 med tema: SOLDATER I SLÆGTEN.

5.-7. oktober 1990 med tema: EJENDOMSHISTORIE PÅ LAND OG I BY.

Fra 1985 er kurserne gennemført i et samvirke med Folke-

universitetet.

På det skandinaviske plan blev der gennemført to nordiske slægtsforskerkonferencer. Den første 10.-12. september 1982 på Åsljungagården i Sydsvrige med deltagere fra Finland, Norge, Sverige og Danmark. På konferencen afholdtes foredrag om forenings- og arkivsituationen samt om slægts-historisk kildemateriale i de 4 nordiske lande; endvidere udstilledes slægts- og personalhistorisk materiale og arkivfortegnelser. Den anden 27.-29. maj 1988 i Oslo og arrangeret af Norsk Slektshistorisk Forening. Temaet var Internordisk Migration og suppleredes med orientering om status for brug af EDB og mikrofilm i de nordiske lande. Udover deltagere fra de samme 4 lande som i 1982 mødte denne gang også en islænding op.

På årsmødet i 1985 foreslog Viborg-foreningen, at gennemførelsen af slægtsforskertræf skulle tages op igen, og at Sammenslutningen skulle være koordinerende organ med henblik på fordeling hvert andet år af træf til de foreninger, der ville og kunne gennemføre sådanne arrangementer. Det var Herning-foreningen, der tidligere havde taget initiativet til to træf, ét i 1978 og atter ét 5. september 1981, få måneder efter Sammenslutningens start. Årsmødet vedtog, at slægtsforskertræffene skulle genoplives som foreslået af Viborg-foreningen, der lagde ud med "Slægtsforskertræf 1986" på Hald Hovedgaard (5. april). Siden er fulgt Aalborg-foreningens "Slægtsforskertræf Aalborg 1988" (26. marts) og Århus-foreningens "Slægtsforskertræf i Århus 1990" (17. november).

De årlige litteraturfortegnelser over slægts- og lokalhistoriske udgivelser udsendes fortsat i lighed med den

første udsendelse i 1981, men kaldtes "SSF Litteraturliste". Bogudgivelser i 1981 blev optaget i den liste, der udsendtes januar 1983, og som, da Erik Holm Madsen døde midt i arbejdet, måtte færdiggøres af Ingvar Musaeus. Han udarbejdede efterfølgende lister, der udsendtes december 1983 (med udgivelser i 1982), december 1984 (med udgivelser i 1983) og december 1985 (med udgivelser i 1984).

I 1987 ændredes benævnelsen til "Litteratur for slægtshistorisk interesserede" (med udgivelser i 1986); fortegnelsen fremkom i årsskriftet HVEM FORSKER HVAD og var indledningen til et forsøg, der havde sit udspring i Sammenslutningens forslag til Samfundet om at lade litteraturfortegnelserne indgå som et særligt afsnit i årsskriftet. Der blev efter Samfundets ønske enighed om en 2-årig forsøgsperiode, hvorefter brugerne af HVEM FORSKER HVAD skulle høres om deres syn på forsøget.

I HVEM FORSKER HVAD 1988 fandtes fortegnelsen benævnt "SSF's Litteraturfortegnelse. Litteratur for slægtshistorisk interesserede" (med udgivelser i 1987), og samme benævnelse blev anvendt i 1989 og 1990 (med udgivelser i henholdsvis 1988 og 1989); det omtalte forsøg var altså faldet ud til fordel for en placering i HVEM FORSKER HVAD. Fra og med 1989 var fortegnelserne udarbejdet af Mikael Horn.

I forbindelse med omtalen af HVEM FORSKER HVAD skal det bemærkes, at redaktøren, Wolf Møller, i 1984 ønskede at blive afløst på posten, som derefter blev overtaget af Jan Hyllsted, Randers. I 1988 ønskede også han at blive afløst, og Franz Horvath, Århus, tiltrådte som tidsskriftets redaktør.

Spørgsmålet om et egentligt medlemsblad har været levende

gennem årene. Bestyrelsen valgte imidlertid, som nævnt, at klare spørgsmålet ved udsendelse af SSF-INFORMATION, der - under redaktion af S.E. Sørensen og et par gange i 1984-85 af Jytte Skaaning - efter det første nummer udkom med nr. 2-3 i 1982, nr. 4-6 i 1983, nr. 7-8 i 1984, nr. 9-10 i 1985, nr. 11-12 i 1986 og nr. 13-14 i 1987. Da indtrådte en pause, fordi både bestyrelsen og flere foreninger fandt, at formen for den hidtidige udsendelse af SSF-INFORMATION havde givet for beskeden effekt, hvorfor der på årsmøderne i 1988 og 1989 drøftedes muligheder for tilslutning til et bladprojekt. Resultatet er blevet, at Anton Blaabjerg, Viborg, assisteret af Birgit Øskov, Aalborg, har påtaget sig opgaven som redaktør af et sådant blad, og 1. januar 1990 påbegyndtes udsendelse af SLÆGTEN - FORUM FOR SLÆGTSHISTORIE, der udkommer med 2 numre årligt.

Efter et forslag i 1984 fra foreningen i Trekantområdet om at få skabt et materiale, der kunne egne sig til undervisningsbrug, arbejdede flere personer gennem årene på at lave en folder om slægtsforskning. Den endelige udformning, der i sidste ende skyltedes Anton Blaabjerg og Ingvar Musaeus, forelå i januar 1989 med titlen SLÆGTSFORSKNING - DIN DANMARKSHISTORIE, en pjece på 8 sider i A5-format, der udsendes til alle medlemsforeninger i et rigeligt antal og skulle opfattes som en vejledning til brug for nye og mindre øvede slægtsforskere.

Sluttelig skal omtales Sammenslutningens samarbejde med andre organisationer.

Fra første færd - ja, forud derfor - stod Samfundet som den etablerede, man knyttede sig til på mange måder, og hvorfra der hentedes fore-

dragsholdere og praktisk hjælp. Udover det allerede nævnte samarbejde om HVEM FORSKER HVAD er der fælles fodslag i forhold til de nordiske konferencer, ligesom Samfundets formand, Hans H. Worsøe, personligt har været en solid støtte og hjælp under afviklingen af flere af de årlige weekendkurser på Båring Højskole. Som en naturlig ting har repræsentanter for de to organisationer gensidigt overværet den anden parts generalforsamlinger eller årsmøder.

Sammenslutningen af Lokalhistoriske Arkiver - eller med det nutidige navn Sammenslutningen af Lokalarkiver - blev en anden naturlig samarbejdspartner. I 1983 blev man enige om at knytte forbindelsen, der også i dette tilfælde siden førte til gensidig deltagelse i årsmøder og kurser.

Og endelig blev det i 1986 besluttet, at Sammenslutningen indmeldte sig i Dansk Historisk Fællesforening, hvorved der er blevet lejlighed til mere direkte at dyrke og udvikle fællesskaber med øvrige historiske organisationer.

Generelt gælder, at isolation ikke fører fremskridt med sig; hånd i hånd hermed står erkendelsen af, at åbenhed og medleven for en organisation som Sammenslutningen er forudsætninger for en fremtidig høst også efter de første 10 års indsats. En sådan erkendelse skal ikke blot være rettet udad mod andre organisationer, men lige så fuldt indad mod de foreninger, hvis fællesskab er Sammenslutningens hele basis og dens mening.

At bestyrelsen gennem de 10 år har haft dette for øje, kan illustreres af bestyrelsens udtalte stræben efter at få Sammenslutningen til at fungere i overensstemmelse med de visioner, der var grundlæggende i 1981.

SLÆGTSHISTORISK WEEKENDKURSUS 1990

Sammenslutningens 9. slægtshistoriske weekendkursus på Båring Højskole afholdtes 5.-7. oktober 1990, hvor der deltog ca. 90 slægtsforskere, som indenfor skolens hyggelige rammer dyrkede den fælles, historiske interesse med de personalhistoriske aspekter i centrum.

Årets tema var **EJENDOMSHISTORIE PÅ LAND OG I BY**. Seks foredragsholdere belyste forskellige emner indenfor dette tema, og da også andre end kursusdeltagerne kan have interesse deri, nævnes nedenfor disse emner med angivelse af kilder/litteratur, som knytter sig til det enkelte emne.

1. Lektor, mag. art Knud Prange, Lokalhistorisk Afdeling, Københavns Universitet:

JORD OG SLÆGT - ISÆR OM SELVEJERBØNDER

Generelt om selveje:

Helge Paludan: "Vor danske Montesquieu". Historiografiske iagttagelser vedrørende danske middelalderforskeres opfattelse af fæstevæsenets herkomst. Historie bd. 13, h. 3, 1979-81, s. 1-32.

Poul Johs. Jørgensen: Dansk retshistorie, 1940.

H. Schlanbusch: Begrebet herlighed efter dansk ret. Fra Ribe Amt 9,2, 1937, s. 1-23. Tillæg 3, 1938, s. 148-49.

E. Hofmeister: Et senmiddelalderligt selvejerstavnband? Fortid og Nutid bd. 30, 1983, s. 216-20. Svar dertil Anders Bøgh: Mere om selvejerne i middelalderen. Sst. bd. 31, 1984, s. 33-42 (med henvisn. til yderligere litteratur).

K.C. Rockstroh (udg.): Nogle aktstykker angående "selvejere", "jordegne". (1704-25). Danske Magazin 6. rk., bd. 5, 1930, s. 357-69.

J.A. Fredericia: Historisk statistiske undersøgelser over Danmarks landboforhold i det 17. århundrede. Historisk Tidsskrift 6. rk., bd. 2, 1889-90, s. 469-622.

Thomas B. Bang: Klementsfejdens efterspil. Et bidrag til bondestandens historie. Historisk Tidsskrift 8. rk., bd. 6, 1916, s. 165-96.

Knud Prange: Selvejets omfang på reformationstiden. En randbemærkning til Thomas B. Bangs afhandling. Bol og By 5, 1964, s. 41-46.

Hans Knudsen: Herlighedsejer contra selvejer (1692). Jyd-ske Samlinger 5. rk., bd. 4, 1. halvbd., 1938, s. 173-80.

Thelma Jexlev: Hvorledes kan man følge sin slægts eller sin gårds historie bagud fra Christian 5.'s matrikel?. Personalhistorisk Tidsskrift 16. rk., bd. 6, 1978, s. 121-29.

Svend Aakjær: Dansk landsbyhistorie 1844-1600. Fortid og Nutid bd. 4, 1923, s. 147-63. (Genoptr. i: Lokalhistorie - Rigshistorie, 1966).

Kilder vedrørende selvejere:

(Gyldendals) Danmarks historie 1- , 1977- . Red. Aksel E. Christensen mfl. Planlagt til 10 bind (Oversigter over kilder og litteratur).

Dansk Lokalbibliografi. (Der er ved at udkomme et bind for hvert amt).

Repertorium diplomaticum regni Danici mediævalis (13 bd.), 1894-1939. (Omtalt som Repertoriet. Fortegnelse over samtlige breve indtil 1513).

- Regesta diplomatica historica Danica (4 bd.), 1847-1907. (Omtalt som Regesta. Korte referater af trykte breve indtil 1660).
- Diplomatarium Danicum + oversættelsen Danmarks Riges Breve. (Går endnu kun frem til 1385).
- De ældste danske Archivregistraturer I-V, 1854-1910.
- Danmarks gamle Personnavne I-II v. Gunner Knudsen mfl., 1936-64.
- Danmarks Stednavne nr. 1- (18), 1922- . (Udg. Institut for Navneforskning).
- Kancelliets Brevbøger 1551- , 1885 ff. (Er foreløbig nået til 1646).
- J.L.A. Kolderup-Rosenvinge (udg.): Udvalg af Gamle Danske Domme ... (I-IV), 1842-48.
- Erik Reitzel-Nielsen (udg.): Danske Domme 1375-1662, I-VIII, 1978-87.
- V.A. Secher (udg.): Samling af Kongens Rettertings Domme 1595-1614 I-II, 1881-86.
- lTroels Dahlerup (udg.): Det kongelige rettertings domme og rigens forfølgninger fra Christian III's tid I-II, 1959-69.
- L. Laursen mfl. (udg.): Kronens Skøder på afhændet og erhvervet Jordegods i Danmark I-V (1535-1765), 1892-1955.
- Thelma Jexlev: Lokalarkiver til 1559 I-II, 1973-77.
- O. Nielsen (udg.): Gamle jydsk Tingsvidner, 1882.
- Thelma Jexlev: Lensregnskaberne, en oversigt, 1978.
- Haakon Bennike Madsen: Det danske skattevæsen, 1978. (Fortegnelse over alle ekstraskatter før 1660).
- Poul Rasmussen (udg.): Viborg landstings dombøger 1616-18, 1-4, 1965-84.
- Hans Knudsen: De danske rådstueprotokoller og tingbøger. Fortid og Nutid bd. 15, 1943, s. 73-90. (Fortegnelse over de bevarede tingbøger).
- Torsten Balle (udg.): Tingbogsekstrakter fra Thy 1666-1711, 1-2, 1982.
- Viborg Landstings skøde- og pantebog 1624-57, 1645-57, I-III, 1966-81.
- Poul Rasmussen (udg.): Silkeborg lens jordebog 1586, 1964.
- C. Rise Hansen: Præsteindberetninger om fæstegods m.v. i Vendelbo Stift 1568 og 1599, 1964.
- A. Thiset (udg.): Fru Eline Gøyes jordebog, 1892.
- Speciel litteratur:
- Jylland.
- C. Klitgaard: Vendsysselske selvejerbønder før og efter "Klemensfejden". Historisk Tidsskrift 10. rk., bd. 4, 1937-38, s. 86-105.
- C. Klitgaard: Studier over vendsysselske jordegne gaarde og selvejerbønder før og efter Skipper Klemensfejden 1534. Vendsysselske Aarbøger 18, 1949, s. 34-147. (Gennemgang af alle selvejergårde i hele Vendsyssel).
- C. Klitgaard: Herredsfogeder og tingskrivere i Vendsyssel, 1937.
- Kr. Værnfelt: Bidrag til Kjær herreds historie. Jydsk Samlinger 5. rk. bd. 3, 1937-38, s. 164-205.
- Kr. Værnfelt: Ejendomsforholdene i Kjær herred fra 1500-1950. Fra Himmerland og Kjær herred 1969, s. 94-150.
- Kr. Værnfelt: Kjær herreds knaber og deres frender. (Storbønder og lavadel). Fra Himmerland og Kjær herred

1967, s. 5-81.

P. Rønn Christensen: Landgilde i Thy og Han herred i 14-, 15- og 1600-tallet. Aarboeg for Thisted Amt X, 1945, s. 219-40.

P. Rønn Christensen: Fra V. Han herred. Adelspersoner og selvejerbønder omkring 1537-1660. Aarboeg for Thisted Amt 1936, s. 241-59.

A.C. Tandrup: Thyholmske selvejergårde 1535-o. 1650. Aarboeg for Thisted Amt VIII, 1938, s. 91-99.

Henrik Larsen: Ejendomsforholdene i Hindsted herred i slutningen af middelalderen. Jydske Samlinger 5. rk., bd. 3, 1937, s. 144-63.

Kr. Værnfelt: Fleskum herreds selvejerbønder. Jydske Samlinger 5. rk., bd. 5, 1941-42, s. 138-58.

Svend Aakjær: Fjends herreds selvejerbønder. Historisk Tidsskrift 9. rk., bd. 2, 1921, s. 27-77.

Erik Broch: Selvejet i Hids herred før landboreformerne. Fra Viborg Amt 1972, s. 34-81. (Gård for gård).

Hans Knudsen: Kolding rytterdistrikts selvejere. Jydske Samlinger 4. rk., bd.4, 1923, s.319-435. (Gård for gård).

Jens Abildtrup: Selvejerbønderne i Bøvling og Lundenæs amter 1743. Jydske Samlinger 5. rk., bd. 4, 1. halvbd., 1938, s. 104-11.

Fyn

Aksel E. Christensen: Store og små og mange slags fynske bønder, i: Samme: Danmark, Norden og Østersøen, 1976, s. 243-60.

Finn Stendal Pedersen: Alfabetisk, topografisk registrering over brugernavne på Fyn 1682. Udarb. på grundlag af modelbøgerne ved Chr. V's matrikulering, 1976.

Hans Knudsen: Fynske måls mænd og målbønder. Fynske Aarboeger 1, 1941, s. 479-505.

Hans Knudsen: Ejendomsbønder under grevskabet Wedellsborg. Aarboeger for historisk Samfund for Odense og Assens Amter 5, 1933, s. 298-313.

Karl Rasmussen: Vissenbjerg selvejere. Aarboeger for historisk Samfund for Odense og Assens Amter 1, 1914, s. 128-73.

Lolland-Falster

Karl Rasmussen: Krongodser og selvejere (på Lolland-Falster). Af jordebøger fra 1660 og 1671. Aarboeg Lolland-Falster XXI, 1933, s. 13-30.

Enkelte lokaliteter og slægter

C. Klitgaard: Kjørulfske studier, 1914-18.

Poul Verner Christiansen: En østhimmerlandsk Winther-slægt i det 17. århundrede. Personalhistorisk Tidsskrift 1989:1, s. 59-74.

Aage Brask: Blach'ernes selvejergård i Lerbjerg. Fra Randers Amt 1956, s. 37-70.

Aage Brask: Niels Bloch i Rold og hans nærmeste slægt, 1947.

Anton Blaabjerg: Omkring gravstenen i Testrup kirke. (En slægt i Himmerland). Årsskrift for Lokalhistorisk Arkiv, Aalestrup, 1987, s. 59-78.

Knud Prange: Bonde i Thy, en standshistorisk studie. Bol og By 5, 1964, s. 47-70.

Erik Broch: Resendal gennem 500 år. Aarboeg for Viborg Amt 1960, s. 199-231.

A. Eriksen: Hads herreds bønder taber deres selvejerret-

- tighed. (Gård i Ondrup, Odder sogn, 1731-43). Aarhus Stifts Aarbøger XX, 1927, s. 205-12.
- Diverse
- Hans Knudsen: Efterladte samlinger i Rigsarkivet om selvejerbøndernes historie.
2. Landsarkivar, cand. mag. Hans H. Worsøe, Landsarkivet for de sønderjyske Landsdele:
KILDER TIL EJENDOMSHISTORIEN I SØNDERJYLLAND
Lars N. Henningsen: Ejendoms historie i Nordslesvig. Landsarkivet for de sønderjyske landsdele, 1983.
Vejledende arkivregistraturer VI, 1944.
Manuskripter vedrørende sønderjysk personal- og lokalhistorie i Landsarkivet for de sønderjyske landsdele, 1979. ("Manuskriptsamlingen").
Godsarkiver i Landsarkivet for de sønderjyske landsdele:
- Gram og Nybøl godser, 1976.
- Søgård og Årtoft godser, 1976.
- De augustenborgske og gråstenske godser, 1978.
- Mindre godsarkiver, 1978.
Ib Andersen: Gårde og slægter i Ensted sogn. Studier Historisk Samfund for Sønderjylland nr. 2, 1986.
Peter Kr. Iversen: Revision over Gram og Nybøl godser 1761. Historisk Samfund for Sønderjylland Studierien 4, 1989.
Hans H. Worsøe: Slægtshistorie i Sønderjylland - en vejledning. Skrifter Historisk Samfund for Sønderjylland nr. 58, 1984.
Register til Sønderjyske Årbøger 1889-1988, 1989.
3. Arkivar, cand. mag. Harry Christensen, Landsarkivet for Nørrejylland:
BRANDTAKSATIONER PÅ LAND OG I BY
Harry Christensen: De nørrejyske branddirektorater indtil 1872. Landsarkivet for Nørrejylland, 1985. (Litteraturliste s. 25-26).
4. Museumsinspektør, cand. phil. Ellen Christensen-Dalsgaard, Vestfyns Hjemstavns-gård:
KILDER TIL LANDBYGNINGERS HISTORIE - KORT, MATRIKLER, SKØDER, REALREGISTRE OG SYNFORRETNINGER
Ellen Christensen-Dalsgaard: Kilder til Landejendommens Historie i Landsarkiverne. En Vejledning. Landsarkivet for Fyn Arkivserien nr. 18, 1982.
5. Arkivar, dr. phil. Poul Thestrup, Landsarkivet for Fyn:
KILDER TIL KØBSTADSBYGNINGERS HISTORIE. EJERE, BESKATNING OG BELÅNING
Hans Chr. Johansen og Poul Thestrup: Odenseejendomme før 1884. Arkivvejledning for ejendoms historie, Landsarkivet for Fyn, 1989.
6. Lektor, dr. phil. Finn Stendal Pedersen, Odense Universitet:
DEN JORDLØSE HUSMANDS BOLIGFORHOLD OG LIVSVILKÅR
Helle Damgaard og Per Grau Møller (udg.): Huse og husmænd i fortid, nutid og fremtid. Småbrugets udbredelse og vilkår i Norden. Beretning fra det 12. bebyggelseshistoriske symposium ved Odense Universitet afholdt den 2.-4. november 1988. Odense Universitetsforlag, 1989.
Finn Stendal Pedersen: Væverhuset fra Lunde. Et hus i Den fynske Landsby. Odense Universitetsforlag, 1983.

SAMMENSLUTNINGEN AF SLÆGTHISTORISKE FORENINGER

Sammenslutningens nuværende bestyrelse, også nævnt af Musaeus i SSF 1981 - 1991, består af:

Ingvar Musaeus, fmd., Skovstien 22, Birgittelyst, 8800 Viborg, tlf. 86 63 83 39.

Jytte Skaaning, næstfmd., Vinkældervej 6A, 5000 Odense C, tlf. 66 14 88 77.

Jørgen Aasberg, sekr., Mac Donald Allé 15, 2750 Ballerup, tlf. 42 97 01 71.

Bent Askjær, kass., Hybenvænget 26, 6000 Kolding, tlf. 75 52 92 80.

Michael Horn, Enghavevej 23, 4540 Fårevejle, tlf. 53 45 54 10.

Birgit Flemming Larsen, Klostermarken 13, 9000 Aalborg, tlf. 98 16 11 35.

Jørgen Østergaard, Rugvænget 41, 7400 Herning, tlf. 97 12 33 28.

Medlemsforeninger

Af landets 29 slægtshistoriske foreninger er p.t. de 24 (med ca. 2.100 enkeltmedlemmer) sammensluttet i SSF. - Ialt 26 foreninger har tid efter anden været med i samarbejdet; her følger disse anført efter indtrædelsesår (flere foreninger i samme år alfabetisk efter hjemby/egn) med oplysning om nuv. formand:

- 1 Bording Slægts- og Lokalhistorisk Forening, 1981-82 og atter fra 1986, - Svend Skyum, Vestervang 12, 7441 Bording, tlf. 86 86 19 21.
- 2 Slægtshistorisk Forening Grindsted, fra 1981, - Børge Pedersen, Toften 14, Filskov, 7200 Grindsted, 75 34 83 65.
- 3 Slægtshistorisk Forening Herning, fra 1981, - Ingelise Løvenholt Nielsen, Granly 1, 7451 Sunds, tlf. 97 14 16 32.
- 4 Slægtshistorisk Forening for Hjørring og Omegn, fra 1981, - Per Maack Andersen, Christiansgade 24A, 9800 Hjørring, tlf. 98 92 70 75.
- 5 Slægtshistorisk Forening Ikast, nu Slægts- og Lokalhistorisk Forening, 1981-87, - Erik Hansen, H.C. Andersensvej 96, 7430 Ikast, tlf. 97 15 29 03.
- 6 Morsø Slægtshistoriske Forening, fra 1981, - Jakob Albrektsen, Rørsangervej 37, 7900 Nykøbing M, tlf. 97 72 48 54.
- 7 Slægtshistorisk Forening Odense, fra 1981, - Jytte Skaaning, se SSF's bestyrelse.
- 8 Slægts- og Egnshistorisk Forening i Randers, fra 1981, - Laust Chr. Larsen, Himmelbovej 67, 8900 Randers, tlf. 86 43 09 51.
- 9 Slægtshistorisk Forening for Storkøbenhavn, fra 1981, - Jørgen Aasberg, se SSF's bestyrelse.
- 10 Trekantområdets Slægtshistoriske Forening (Fredericia), fra 1981, - Bent Askjær, se SSF's bestyrelse.
- 11 Slægtshistorisk Forening Vestsjælland, fra 1981, - Elisabeth Larsen, Byvænget 25, 4573 Højby Sj., tlf. 59 30 20 42.
- 12 Slægtshistorisk Forening for Viborg og Omegn, fra 1981. - Anton Blaabjerg, redaktør af SLÆGTEN.
- 13 Slægtshistorisk Forening Aarhus, fra 1981. - Helle Villensen, Christian Xs Vej 27, 8260 Viby J, 86 14 64 96.

- 14 Slægtshistorisk Forening Sønderjylland, fra 1982, - Jørgen Wangel, Mosevang 29, Ulkebøl, 6400 Sønderborg, 74 42 75 33.
- 15 Slægtshistorisk Forening for Aalborgegnen, fra 1983, - Birgit Flemming Larsen, se SSF's bestyrelse.
- 16 Slægtshistorisk Forening Holstebro, nu Egns- og Slægtshistorisk Forening, fra 1983, - Harald Andersen, Ryesvej 24, 7500 Holstebro, tlf. 97 42 27 51.
- 17 Slægts- og Lokalhistorisk Forening for Nr., Sdr. (Djurs) og Mols herreder, 1983-85, Willy Helbo, Stationsgade 13, 8570 Trustrup, tlf. 86 33 41 32.
- 18 Slægtshistorisk Forening for Sæby og Omegn, fra 1983, - Peter Schmidt, Østkystvejen 33, 9300 Sæby, 98 46 90 79.
- 19 Slægtshistorisk Forening for Bølling og Nr. Horne herreder, fra 1984, - Per Bøjlesen Vig, Amagervej 72, 6900 Skjern, tlf. 97 35 25 80.
- 20 Haderslev og Omegns Slægts- og Lokalhistoriske Forening, nu Haderslev Slægtsforskningsforening, 1984-85 og atter fra 1991, - Lizzie Knoop, Braineiparken 31, 6100 Haderslev, tlf. 74 52 90 58.
- 21 Sydvestjysk Egns- og Slægtshistorisk Forening (Esbjerg), fra 1984, - Jørgen Dieckmann Rasmussen, Byhist. Arkiv, Torvegade 47, 6700 Esbjerg, tlf. 75 18 18 55.
- 22 Slægtshistorisk Forening Korsør, fra 1985, - Vagn Winther, Grevsensgade 20, 4220 Korsør, tlf. 53 57 41 85.
- 23 Slægts- og Lokalhistorisk Forening Frederikshavn, fra 1986, - Verner Melchiorsen, Holmbovej 41, 9900 Frederikshavn, tlf. 98 42 05 61.
- 24 Roskildeegnens Selskab for Genealogi og Personalhistorie, fra 1986, - Jens V. Olsen, Bandholmvej 5, Veddelev, 4000 Roskilde, tlf. 46 75 51 73.
- 25 Slægtshistorisk Forening for Sydsjælland, fra 1989, - Henning Ballegaard, Vagtelvej 35, 4700 Næstved, 53 72 95 24.
- 26 Koldinghus Forening for Slægtsforskere, fra 1990, - Irene Lindbæk, Chr. Winthersvej 17, 6000 Kolding, 75 52 52 10.

De slægtshistoriske foreninger på Bornholm, i Brande og i Storstrøms amt har endnu ikke været medlemmer af Sæmmenslutningen. - De 10 foreninger, hvis foranstående nr. er understreget, slutter op omkring Sæmmenslutningens blad SLÆGTEN, og disse foreningers programmer følger nedenfor.

Foreningsprogrammer

De 10 foreningers programmer for 1. halvdel af 1991 følger her i alfabetisk orden. - De med (FU) mærkede foredrag afholdes i samarbejde med Folkeuniversitetet.

Slægtshistorisk Forening for Hjørring og Omegn

Tirsdag 8. januar

Generalforsamling. Dagsorden vedlagt.

Børge Knudsen, nyt foreningsmedlem fra Skagen, fortæller efter generalforsamlingen om sin slægtsforskning.

Tirsdag 22. januar

Besøg på lokalhistorisk arkiv i Tårs. Arkivleder Per Fruensgaard orienterer om arkivet, der har til huse på Tårs skole, Vrejlev Klostervej (drej mod syd i det lysregulerede kryds ved kirken). Adgang til arkivet er i det nordvestre hjørne af skolegården.

Tirsdag 12. februar (FU)

Knud Prange, leder af Lokalhistorisk Afdeling ved Københavns Universitet: Rodebunke - eller rigtig personalhistorie?
En fornøjelig opsang til slægtsforskere om at bruge de mange optegnelser til noget også andre kan få glæde af.

Tirsdag 26. februar

Samarbejdsaften, hvor bl.a. medlemmer med interesse i Muus-slægten vil udveksle oplysninger.

Tirsdag 12. marts

Lærer Børge Pilgaard, Sdr. Harritslev, fortæller om den gamle landbokultur i en fuldstændig forandret verden under overskriften: "Spor af bondekultur/bondekultur på sporet".

Torsdag 21. marts

Busekskursion til Landsarkivet i Viborg. Tilmelding til turen, der incl. aftenkaffe forventes af koste 125-150 kr., sker til formanden, telefonisk eller ved møderne. - Forudbestilling af arkivalier tilrådes; lånesedler kan fåes ved tilmeldingen og afleveres senest 1 uge før turens afholdelse.

Tirsdag 9. april

Fhv. postmester A.M.K. Christensen, Hjørring, fortæller lokalhistorie: "En julidag i Hjørring 1842".

Lørdag 25. maj

Sommerudflugt til Lokalhistorisk Arkiv for Frederikshavn. Vi mødes kl. 14 på Bangsbo, Dr. Margrethesvej 1, hvor arkivleder Flemming Nielsen vil vise rundt. For interesserede bliver der lejlighed til at benytte arkivalier og kopisamlinger. Andre har mulighed for - frem til kl. 17 - at aflægge besøg på Bangsbomuseet. Kaffe medbringes eller købes i museets cafe.

Tid og sted

De alm. møder afholdes i Rådhuskælderen kl. 19.30, arkivbesøget i Tårs samme tid, ekskursionen til Viborg starter kl. 17.00 fra Sct. Olai Plads og udflugten til Bangsbo på arkivet kl. 14.00.

Kørelejlighed til lokalarkiverne kan arrangeres via formanden. - Husk kaffe og brød medbragt til møderne.

Bestyrelsen

Per Maack Andersen, fmd., Christiansgade 24A, 9800 Hjørring, tlf. 98 92 70 75.

Asger Bruun, sekr., Pileurtvej 1, 9800 Hjørring.

Karen Svarre, kass. (til 8.1.91), Thorsvej 48, 9800 Hjørring.

Bjarne Simonsen, Kirkensgårdsvej 1, Skallerup, 9800 Hjørring.

Per Gade Mortensen, Løkkensvej 347, Gjurup, 9800 Hjørring.

Egns- og Slægtshistorisk Forening HolstebroTorsdag 24. januar

Generalforsamling ifølge lovene.

Derefter har Viktor Hedegaard igen i år lovet at fortælle om et eller andet.....

Torsdag 21. februar

Birgit Flemming Larsen, arkivsekretær, Aalborg:

Det danske Udvandrerarkiv - hvad kan vi bruge det til?

Torsdag 21. marts

Anna Rasmussen, forfatter, Hylke:

Ryttergods - hvad kan slægtsforskere finde der?

Torsdag 18. april

Bent Holm, arkivar, Holstebro lokalhistoriske Arkiv:

Viser rundt på arkivet og fortæller derom.

Tid og sted

Alle møder begynder kl. 19.30, møderne i januar, februar og marts afholdes alle på Holstebro Bibliotek, mens mødet i april selvfølgelig afvikles på Holstebro lokalhistoriske Arkiv, Herningvej 1.

Bestyrelsen

Harald Andersen, Ryesvej 24, 7500 Holstebro, tlf. 97 42 27 51.

Max Nielsen, kass., Møborg Kirkevej, Møborg, 7660 Bækmarksbro, tlf. 97 88 15 93.

Martha Bjerg, sekr., Rosenvænget 6, 7570 Vemb, tlf. 97 48 11 12.

Annie Gullach, Parkvej 19, 7500 Holstebro, tlf. 97 42 31 07.

Bent S. Kristensen, Mirabellevej 3, Mejdal, 7500 Holstebro, tlf. 97 42 33 84.

Per N. Laugesen, Hovedgaden 14, Tvis, 7500 Holstebro, tlf. 97 43 52 55.

Inger Nørgaard, Skivevej 9, 7500 Holstebro, tlf. 97 42 21 26.

Slægtshistorisk Forening Korsør

Ikke noget egentligt program for 1. halvår 1991.

Formand

Vagn Winther, Grevsensgade 20, 4220 Korsør, tlf. 53 57 41 85.

Slægtshistorisk Forening i OdenseOnsdag 30. januar

Generalforsamling. - Foreningen fejrer 20 års jubilæum med festlighed, kaffe og fælles kagebuffet.

Alvorligt indslag: Hvordan kommer vi hinanden mere ved. - Etablering af et fælles ringbind med oversigt over forskningsområder. Husk at medbringe eget materiale. - Oplæg om skemaer ved Finn Grandt-Nielsen.

Onsdag 27. februar

Ellen Christensen-Dalsgaard, museumsinspektør, Vestfyns Hjemstavns-gård: Kilder til landbygningers historie.

Kort, matrikler, skøder, realregistre og synsforretninger fortæller om vore forfædres fysiske rammer. I hvilke arkiver findes oplysninger, og hvordan anvendes de i slægtsforskningen?

Onsdag 20. marts

Poul Thestrup, museumsinspektør, Jernbanemuseet i Odense: Kilder til købstadsbygningers historie, ejere, beskatning og belåning.

Onsdag 24. april

Gerda Bonderup, universitetslektor, Århus:
Skilsmisser gennem 300 år.

Ud fra skilsmisседомме og -bevillinger mv. søges følgende spørgsmål besvaret: Lod folk sig virkelig ikke skille i gamle dage? Levede de i fornuftsægteskaber, indtil døden skilte dem? Hvis folk lod sig skille, hvem tog så initiativ hertil? Hvordan klarede man det økonomisk og socialt?

Lørdag 25. maj

Erland Porsmose, museumsinspektør, Kerteminde Museum:
Maleren og fotografen Lars Rastrup - besøg på Johannes Larsen Museet.

Tid og sted

Alle møder starter kl. 19.15 og afholdes på Fyns Kunstmuseum, Jernbanegade 13, 5000 Odense C. - Mødet i maj dog kl. 14.00 på Johannes Larsen Museet, Møllebakken, Kerteminde.

Kontingent

75 kr. om året.

Bestyrelsen

Jytte Skaaning, fmd. 1991, Vinkældervej 6A, 5000 Odense C,
tlf. 66 14 88 77.

Finn Grandt-Nielsen, fmd. 1990, Enghavevej 34, 5230 Odense M,
tlf. 66 14 11 21.

Solveig Stroyer, sekr., Johannevej 21, 5000 Odense C,
tlf. 66 14 95 01.

Signe Skov Christensen, kass., Klingstrupvænget 73, 5230 Odense M,
tlf. 66 15 85 60.

Sonja Hjelm Pedersen, Toppen 10, 5270 Odense N, tlf. 66 18 07 04.

Slægtshistorisk Forening for Sydsjælland

Onsdag 9. januar

Besøg på Holnegårds Glasværk, hvor direktør Mogens Schlüter vil fortælle om de gamle glasmagerslægter og vise os museet med de gamle glas mv.

- Tilmelding senest 4. januar.

Onsdag 6. februar
Medlemsaften.

Albert Rasmussen fra Falster vil vise os filmen "Sydsjælland smiler". som han selv har optaget i 1945.

Mandag 18. februar

Henning Bender, leder af Det danske Udvandrerarkiv i Aalborg, vil fortælle om, hvad dette arkiv kan hjælpe slægtsforskeren med, når det gælder oplysninger om udvandrede aner/slægtninge.

Fællesarrangement med Slægtshistorisk Forening i Storstrøms amt, - foregår på vandrerhjemmet Platangården, Præstegårdsvej 8, 4760 Vordingborg.

Kaffe med brød kan købes for 20 kr. - Tilmelding senest 11. februar.

Onsdag 20. marts

Generalforsamling. - Dagsorden ifølge vedtægterne.

Derefter vises filmen?

Tirsdag 16. april

Vi ta'r en tur på Landsarkivet på Jagtvej i København, hvor arkivar Jan Petersen vil fortælle om arkivet og dets indhold. Der vil blive mulighed for - i begrænset omfang - at kigge i enkelte arkivalier.

Det bliver fælles transport med bus. Derfor tilmelding senest 20. marts.

Lørdag 25. maj

Vi slutter forårssæsonen med en udflugt med titlen:
"På Hvideslægtens enemærker".

Vi mødes ved Sct. Bendts kirke i Ringsted kl. 10.30, og inden vi forlader Ringsted, spiser vi vores medbragte mad. Derefter fortsætter vi videre til Fjenneslev, Bjernede og Sorø kirker, før vi vender hjemad igen.

Tilmelding senest 22. maj. Selvtransport, men spørg om mulig samkøring.

Tid og sted

Alle møder (dog ikke maj-mødet) starter kl. 19.30. - Møderne 6. februar og 20. marts foregår i lokale 217 på Grønnegades kaserne i Næstved.

Kontingent

Arligt 80 kr. for enkeltmedlemmer og 140 for par. - Husk at meddele evt. adresseændringer til kassereren.

Bestyrelsen

Henning Ballegaard, fmd., Vagtelvej 35, 4700 Næstved,
tlf. 53 72 95 24.

Ole Pilegaard Hansen, kass., Fyrrevej 7, Fensmark, 4700 Næstved,
tlf. 53 74 64 05.

Karin Mørck, sekr., Kildebakken 14, 4700 Næstved,
tlf. 53 72 74 74.

Niels Beck, Hovedvejen 20, 4733 Tappernøje, tlf. 53 76 52 02.

Knud Rahbæk Frederiksen, Fællesejevej 14, 4700 Næstved,
tlf. 53 72 55 08.

**Trekantområdets Slægtshistoriske Forening,
Fredericia**

Mandag 14. januar (FU)

Troels Dahlerup, professor, Århus:
Vore gamle landsbykirker og bønderne.

Mandag 11. februar

Bent Askjær, formand for foreningen:
Min tip-tip-tipoldefader, landsbypræsten Wulf Christopher Møller.

Mandag 11. marts

Generalforsamling og
Anna Kierkegaard-Hansen, medlem af foreningen:
Egne arbejder med slægtsforskning.

Mandag 8. april (FU)

Hans H. Worsøe, landsarkivar, Åbenrå:
Dagligliv på landet i slutningen af 1600-tallet.

Mandag 13. maj (FU)

Jens Holmgaard, fhv. landsarkivar, Viborg:
Bonden, kirken og skolen i 1700-tallet.

Tid og sted

Kl. 20.00 på Depotgården, Lollandsgade 2-4, 7000 Fredericia.

Formand

Bent Askjær, Hybenvænget 26, 6000 Kolding, tlf. 75 52 92 80.

**Slægtshistorisk Forening Vest-
sjælland**

Mandag 28. januar på Isefjord, Holbæk

Bodil K. Hansen, cand.phil.: Mejersker.

En befolkningsgruppe, der blev fortrængt under andelsbevægelsens gennembrud - bl.a. ved andelsmejeriernes opførelse.

Da Bodil K. Hansen på grund af sygdom måtte sige fra i september, laver vi dette EKSTRA møde.

Mandag 18. februar på Postgården, Sorø

Generalforsamling.

Derefter vil Arne Binderup fortælle om EDB i forbindelse med slægtshistorien.

Onsdag 20. marts på Slagelse Centralbibliotek

Georg Simon, udgiver af bogen Gotisk Skrift, fortæller om skriften i arkivmaterialet, den gotiske skrift.

Mandag 22. april på Kalundborg bibliotek
Lokalarkivets brug i slægtsforskningen. Palle Bruun vil gennemgå brugen af lokalarkivet i slægtsforskningen ved hjælp af arkivet i Kalundborg.

Tid

Alle møder starter kl. 19.00.

Kontingent

Arligt per medlem 100 kr., pensionister 70 kr., par 150 kr. og pensionistpar 110 kr.

Bestyrelsen

Elisabeth Larsen. fmd., Byvænget 25, 4573 Højby Sj.,
tlf. 59 30 20 42.

Michael Horn. kass., Enghavevej 23, 4540 Fårevejle,
tlf. 53 45 54 10.

Ole Pedersen. sekr., Kildeparken 10, 4200 Slagelse,
tlf. 53 53 30 25.

Poul Carlsen, Nordvestvej 3, 4300 Holbæk, tlf. 53 43 41 86.

Oscar Udsholt, Elmkær 46, 4534 Hørve, tlf. 53 45 63 32.

Slægtshistorisk Forening for Viborg og Omegn

Onsdag 13. februar

Generalforsamling, - dagsorden efter vedtægterne.

Derpå auktion over et par læseapparater til mikrokort og en lang række bøger - bl.a. Viborg Købstads Historie, Resens Viborg Bispedømme, Egebergs Silkeborg Slot, bøger af Hugo Matthiesen og H.P. Hansen, lokalhistorie fra Midtjylland og Vendsyssel. - Kom og gør en god handel, overskuddet skænkes til Landsarkivets 100 års jubilæumsindsamling (til folketællingen 1880), se følgebrev og girokort i dette nummer af Slægten. - Flere bøger af slægts- og lokalhistorisk art modtages til auktionen.

Hvis det naes, lidt om mikrokort; Landsarkivets nye katalog over mikrokort fremlægges.

Onsdag 13. marts

Etlar Kramer Johansen, formand for foreningen Kartoffeltyskerne på Alheden: Kartoffeltyskerne.

Var det en fornuftig disposition at anbringe tyske kolonister på de jyske heder?

Lørdag 23. marts

EDB og slægtsforskningsmøde på VUC (Østre Skole) fra kl. 10.00, arrangeret af foreningen og DIS-Danmark i samarbejde.

Om formiddagen vil Lisbeth Ulsø fortælle om anvendelse af EDB i forbindelse med en undersøgelse af social mobilitet i Køge.

Om eftermiddagen vil Jens Finderup Nielsen fortælle om programmer til slægtsforskning med særlig henblik på programmet Brothers Keeper. - Efter de to indlæg er ordet frit.

Deltagergebyr 20 kr., betales ved ankomsten, sidste frist for tilmelding (til form.) 11. marts. - Yderligere oplysninger hos formanden. - Frokost medbringes eller købes i byen.

Onsdag 10. april (FU)

Birgit Løgstrup, dr.phil., arkivar i Viborg: Amtsarkiver.

Slægtsforskeren glemmer ofte de muligheder, som amtsarkiverne rummer til belysning af forfædrenes liv. - Denne aften er der en enestående chance for ikke blot at høre om disse muligheder på det teoretiske plan, men også i praksis at stifte bekendtskab med arkivalierne, idet arrangementet afholdes på Landsarkivet i Viborg.

Lørdag 4. maj

Udflugt til Alum Kirke (ved den gamle landevej mellem Løvskal og Randers) og den gamle herregård Ulstrup (ved stationsbyen af samme navn syd for mellem Bjerringbro og Langå).

Kl. 13.30 mødes vi i Alum, hvor der fortælles om kirkens slægts- og gravminder vedr. Skeel'erne til Fussingø, og kl. 15.00 er der rundvisning på Ulstrup, der 1579-1818 ligeledes ejedes af slægten Skeel/Scheel. - Medbragt kaffe kan drikkes i koncertsalen ved Ulstrup.

Kontakt formanden vedr. evt. kørelejlighed.

Tid og sted

De ordinære onsdagsmøder starter alle kl. 19.00 og afholdes på VUC (Østre Skole) med undtagelse af april-mødet, der afvikles på Landsarkivet, ligeledes kl. 19.00.

Vedr. tid og sted for EDBarrangement og udflugt se ovenfor.

Kontingent

For enkeltmedlemmer og par årligt henholdsvis 85 og 130 kr., der foruden foredragene mv. inkluderer både Slægtens to numre og den årlige publikation Hvem Forsker Hvad (selvfølgelig!).

Bestyrelsen

Anton Blaabjerg, fmd., Fredensgade 38, 8800 Viborg, tlf. 86 61 04 36.

Peter Kudsk, kass., Søvej 7B, 8800 Viborg, tlf. 86 60 08 11.

Inga Hørdum, sekr., Hedevej 28, Frederiks, 7470 Karup J, tlf. 86 66 13 17.

Mona Finderup, Niels Bødkersvej 6, Hvorum, 9500 Hobro, tlf. 98 54 70 15.

Hans Viuf-Sørensen, Søvnaget 2, 8800 Viborg, tlf. 86 61 30 94.

Historisk Samfund for Viborg Amt

Der er grund til at nævne, at vor gamle moderforening efter sin generalforsamling torsdag 11. april i Sortebrødrehus ved Søndre Sogns Kirke kl. 20.00 har inviteret Hans Chr. Bjerg, overarkivar og leder af Rigsarkivets 3. Afd., Forsvarets Arkiver, til at holde foredraget: Samspil mellem stat og lokalsamfund ved udvikling af garnisonsbyer (hvori lokale forhold inddrages).

Det skal nævnes, at Slægtshistorisk Forening og Historisk Samfund for tiden overvejer muligheden af koordinerede arrangementer med nogenlunde faste intervaller vinterhalvåret igennem på det til foråret udvidede Viborg Centralbibliotek.

Jydske Lov 750 år 25. maj 1991

Jubilæet for Valdemar Sejrs lov fra 1241 markeres i foråret med flere arrangementer i Viborg. - Nævnte dato kl. 14.00 åbner

Stiftsmuseet en udstilling med effekter fra Valdemars tid, og kl. 15.00 åbner Landsarkivet en udstilling af middelalderlige lovmanuskripter (lånt i bl.a. flere europæiske lande).

Landsarkivets udgiverselskab udgiver samme dag et stort festskrift under redaktion af landsarkiver Chr. R. Jansen og professor Ole Fenger; skriftet, der indeholder 15-20 artikler af høj videnskabelig karat, men af meget forskellig indhold, planlægges overrakt dronning Margrethe på jubilæumsdagen.

Landsarkivet for Nørrejylland 100 år 12. august

Til august er det 100 år siden de første besøgende på Landsarkivet i Viborg fik lejlighed til at studere de arkivalier, som da var begyndt indsamlet fra det jyske område mellem Skagen i nord og Kongeåen i syd.

Arkivet markerer jubilæet med diverse udgivelser samt en ny udstilling i de sædvanlige udstillingslokaler sydligst i den gamle arkivbygning fra 1891.

Mandag 7. januar (FU)

Vagn Dybdahl, rigsarkivar, København:
Foredrag om Rigsarkivet, evt. ledsaget af lysbilleder.

Mandag 4. februar (FU)

OBS OBS OBS - Denne aften er mødestedet ændret til foredragssalen i Vestbyens Bibliotek, Dannebrogsgade 43.

Anton Blaabjerg, genealog, Viborg: Retsbetjentarkiver.

Slægts- og lokalhistorie i herredsfogedens arkiv - med ud-syn til overretterne (lands- og Højesteret)'s arkiver.

Mandag 4. marts (FU)

Henning Bender, arkivleder, Aalborg: Fotografer i Aalborg.

Onsdag 13. marts

Aftentur til Landsarkivet i Viborg.

Bus afgår kl. 17.45 præcis fra Aalborghallens parkeringsplads, Vesterbro 14. Læsesalen i Viborg er åben for medlemmerne i tiden fra kl. 19.00 til 22.00. Pris per person 50 kr., der betales i bussen. Evt. selvkørere betaler i Viborg. Prisen dækker betaling af arkivpersonale. Bussen betales af foreningen. - Tilmelding og aflevering af bestillingssedler til formanden Birgit Flemming Larsen senest 4. marts.

Mandag 8. april (FU)

Jens Topholm, arkivar, Aalborg:
Foredrag om samlingerne på Lokalhistorisk Arkiv for Aalborg
Kommune med efterfølgende rundvisning.

Samme aften fejrer vi foreningens 15 års fødselsdag.

Mandag 6. maj (FU)

Generalforsamling.

Derefter foredrag ved Birgit Løgstrup, arkivar, Viborg:
Amtsarkiverne og slægts- og lokalhistorie.

Mandag 13. maj

Forårsudflugt til herregården Hessel. - Program for turen udsendes samtidig med indkaldelsen til generalforsamling.

Nybegyndere

Der arrangeres i januar måned vejledning i slægtsforskning for nybegyndere ved Birgit Øskov. - Første gang mandag 7. januar kl. 18.00-19.00 på Lokalhistorisk Arkiv, Arkivbygningen ved Vor Frue Kirke. - Yderl. oplysning hos Birgit Øskov (tlf. 98 17 63 76).

Kontingent

Foreningsmedlemskab koster 90 kr., der dækker hele sæsonen fra 1. sept. til 31. aug. - Medlemskab giver ret til deltagelse i alle foreningens arrangementer (foredrag, udflugter mv.) samt den årlige publikation HVEM FORSKER HVAD - interesseområder/forskeroversigter fra mere end 350 aktive slægtsforskere - og bladet SLÆGTEN, der udkommer to gange årligt.

Bestyrelsen

Birgit Flemming Larsen, fmd., Klostermarken 13, 9000 Aalborg,
tlf. 98 16 11 35.

Jane Larsen, sekr., Engvej 119, Nr. Halne, 9380 Vestbjerg,
tlf. 98 26 91 32.

Birgit Øskov, kass., Vesterbrogade 6, 3.th.-15, 9400 Nørresundby,
tlf. 98 17 63 76.

Aage Harbo, Fuglsangsvej 15, 9400 Nørresundby, tlf. 98 19 01 63.

Tonny Petersen, Deltavej 69, 9000 Aalborg, tlf. 98 11 42 27.

Per Andersen, suppl., Harlekinvej 7, 9000 Aalborg, 98 18 79 14.

Hans Erik Luther, suppl., Peterborgvej 59, 9000 Aalborg,
tlf. 98 16 63 34.

Finn Hejlesen Jakobsen, rev., Kvisten 27, 9260 Gistrup,
tlf. 98 32 32 07.

Hakon Wormslev, rev., P.P. Hedegaardsvej 1, 9400 Nørresundby,
tlf. 98 17 38 86.

Kaffekassen

Ved hvert møde er der mulighed for at købe kaffe/the til en pris af 5 kr., hvoraf de 2 kr. går til "brugergaven" til Landsarkivet i Viborgs 100 års dag den 12. august 1991.

OBS OBS

Et par ting, der kan interessere andre, er omtalt i programmet fra Viborg. - Foreningsprogrammer må gerne fylde op til 2 sider.

Aarhus

Mandag 14. januar (FU)

Generalforsamling

1. Valg af dirigent, 2. Formandens beretning, 3. Kassereren fremlægger regnskabet, 4. Fastsættelse af kontingent, 5. Valg til bestyrelsen, på valg er Franz Horvath og Jørn Eriksen, 6. Valg af suppleant, på valg er Erling Jensen, der ikke ønsker genvalg, 7. Valg af revisor, på valg er Ib Christensen, 8. Eventuelt.

Efter kaffen fortæller foreningens mangeårige formand, politiassistent P.R. Porse om Århus politi i gamle dage. Foredraget bliver ledsaget af lysbilleder.

Mandag 11. februar (FU)

Anna Rasmussen, lic.fil., bibliotekar i Hylke:
Ryttergodsarkiverne.

Mandag 11. marts (FU)

Steen Busck, lektor ved Århus Universitet:
Landboreformerne og lokalsamfundet.

Hvordan oplevede bønderne deres situation under og efter landboreformerne.

Mandag 8. april (FU)

Niels Peter Stilling, museumsinspektør ved Søllerød Museum:
Kirkegårds-kulturen i Danmark.

Foredraget bliver ledsaget af lysbilleder.

Tid og sted

Alle foredrag afholdes kl. 19.30 i selskabslokalerne på hotel "Ansgar". Banegårdspladsen 14, 8000 Århus C. - Alle er velkomne.

Rygning

Vi henstiller til medlemmerne om ikke at ryge før efter kaffen.

Bestyrelsen

Helle Villesen, Chr. Xs Vej 27, 8260 Viby J, tlf. 86 14 64 96.
Franz Horvath, Stjerneparken 29, Søften, 8382 Hinnerup,
tlf. 86 91 15 79.

Tove Glud Rasmussen, Nøddevej 2, 8260 Viby J, tlf. 86 14 43 11.
Jørn Eriksen, Skovdalsvej 14, 8260 Viby J, tlf. 86 14 43 15.
Jette Carlsen, Hedevænget 81, 8800 Viborg, tlf. 86 67 25 60.

Øvrige programmer**Haderslev Slægtsforskningsforening**

16. januar: Generalforsamling.
 30. januar: Gennemgang af kirkebøger og registreringer.
 20. februar: Medlemmerne hjælpes med forskningsproblemer.
 13. marts: Bauers Kalender, romertal og gotisk.
 3. april: Medlemsmøde. Landsarkivar Hans H. Worsøe:
 Haderslev amtsarkiv.
 24. april: Alm. medlemsmøde.
 25. maj: Udflugt, - til Sønderborg eller Tønder.

Formand og kasserer

Lizzie Knoop, Braineiparken 31, 6100 Haderslev, tlf. 74 52 90 58.
 Ella Damgaard, Vonsbækvej 68, Bæk, 6100 Haderslev, 74 57 91 64.

Slægtshistorisk Forening Herning

21. januar: Medlemmernes aften, - medlemmerne kommer med indlæg, og der diskuteres problemer efter oplæg fra bestyrelsen.
 18. februar: Knud V. Jespersen, professor v. Odense Universitet: Forskning i adelsslægter, herunder kildekritik og ny navnelov.
 18. marts: Erik Nørr, cand. mag.: Kilder til præstens administrative virke.
 15. april: Beth Grothe Nielsen, lektor i Aarhus: Letfærdige Qvindfolk, - fosterfordrivelse, fødsel i dølgsmål og barnemord.

Tid og sted

Kl. 19.30 på Herning Centralbibliotek.

Formand

Ingelise Løvenholt Nielsen, Granly 1, 7451 Sunds, 97 14 16 32.

Koldinghus Forening af Slægtsforskere

8. januar: Ole Degn, arkivar v. Landsarkivet i Viborg: Skatter i købstæderne og skattelisternes værdi for slægtsforskere.
 5. februar: Gotisk læsning i små grupper.
 19. marts: Generalforsamling, derpå festligt samvær.
 16. april: Karen-Margrethe Christophersen, gårdejer og lokalhistoriker: Vider og vedtægter i vestfynsk landby. - Dagligliv i 1700-tallet, datidens musik, dias.

Tid og sted

Kl. 19.30 i Kirkesalen i Sct. Jørgens Gaard i Kolding.

Formand og kasserer

Irene Lindbæk, Chr. Winthersvej 17, 6000 Kolding, 75 52 52 10.
 Alfred Grønskov, Bellahøjvej 24, Seest, 6000 Kolding,
 tlf. 75 52 61 87.

Slægtshistorisk Forening Randers

8. januar: Generalforsamling, derpå rundvisning i de Buhlske stuer i Kulturhistorisk Museum.
 22. januar: Samarbejdsaftens.
 12. februar: Ingvar Musaeus, oberstløjtnant: Landsoldatens hverdag i krig og fred.
 12. marts: Ane Kirstine Dahm, sognepræst i Kolind: Præst og degn i gamle dage.
 26. marts: Slægts- og Egnshistorisk Forenings 20 års jubilæum.
 9. april: Thomas Bloch Ravn, museumsinspektør i Struer: Lavsvæsen og -arkiver.

Tid og sted

Kl. 19.30, generalforsaml. i Kulturhistorisk Museum, øvrige aftener i Kulturhuset, lokale 3.

Formand

Laust Chr. Larsen, Himmebovej 67, 8900 Randers, 86 43 09 51.

Slægtshistorisk Forening for Storkøbenhavn

14. januar: Svend Jacobsen, adjunkt: Sønderjyske slægter. - Med anvisninger på slægtsforskning før kirkebogens tid.
 11. februar: Jens Jørgensen, rektor i Slagelse: Teorier omkring H.C. Andersens herkomst.
 11. marts: Generalforsamling.
 Derpå Otto Bendixen, cand. scient., foreningens tidl. formand: Københavnske ejendomsvurderinger.
 8. april: Flemming Thomsen, overlærer: Bondedragter.
 25. maj: Udflugt til det nordlige Skåne.

Tid og sted:

Kl. 19.30 (generalforsamlingen dog kl. 19.00), alt i "Mormonkirken"s mødesal, Priorvej 12, 2000 Frederiksberg.

Formand og kasserer

Jørgen Aasberg, Mac Donald Allé 15, 2750 Ballerup, 42 97 01 71.
 Lone Wredstrøm, St. Kongensgade 89, 2., 1264 Kbh. K, 33 32 79 13.

Rettelser

Foreningerne takkes for bestræbelserne på at få programmerne til at blive rimeligt ensartede, håber fortsat på tilgivelse for den smule vold, som her og der er udøvet mod de indsendte programmer.

Oplysningerne om kontingent og bestyrelse synes stadig noget uens, men herfor fralægges alt ansvar. - Jeg sidder og har en smule mistanke om, at ikke alle følger regelen om at nævne, at de og de foredrag afholdes i samarbejde med Folkeuniversitetet eller med det og det oplysningsforbund?

Alle forslag vedr. redaktion af programmer vil blive nøje overvejet før tilblivelsen af Slægten nr. 4, så skriv endelig!

Folketællinger

"Det var 1787 - det var 1801 - det var

Hvad folketællingerne gemmer"

Af Birgit Øskov

Denne artikels ærinde er ikke at give en længere omtale af alle undtagelserne og alle besværlighederne vedr. folketællingslisterne, men at give læseren et værdifuldt redskab i hånden, når man bevæger sig fra kirkebøgernes trygge rammer til folketællingslisternes væld af oplysninger.

Folketællingernes formål har altid været rent statistisk "hvor mange boede, hvor henne?" - og derfor er den allerførste fuldstændige folketælling i Danmark foretaget i 1769 uden den helt store værdi for slægtsforskeren. Den indeholdt nemlig blot en opgørelse over hvert sogns beboere, delt efter køn, aldersklasser og stand (erhverv), de enkelte personer er ikke nævnt ved navn deri.

I 1787 fulgte den næste folketælling, der klart er en god oplysningskilde for slægtsforskeren, hvori kirkebøgernes oplysninger kan kontrolleres.

Det er vigtigt at notere sig "optællingsårstallene", således at man altid som slægtsforsker lader sine undersøgelser foregå parallelt i kirkebøgerne og i folketællingslisterne.

Folketællingslisterne er samlet herredsvis - derefter sognevis - og indenfor de enkelte sogne er ofte noteret de enkelte lokaliteters navne, således at man kan bruge disse som en rettesnor for slægtens opholdssted.

Næsten for hvert optællingsår føjes nye rubrikker

til i listen over oplysninger, som den enkelte person skulle give til folketællingsmyndigheden (oftest præsten), og det er denne artikels primære opgave at trække disse frem i lyset - for overskuelighedens skyld anbragt i skemaer. Værd er det at notere sig årstallet 1845, hvor der for første gang skulle oplyses fødesogn.

De originale arkivalier

Folketællingerne opbevares alle i deres originale tilstand på Rigsarkivet, Rigsdagsgården 9, 1210 København Ø, tlf. 33 92 33 10, hvorfra kopier er leveret til andre arkiver, se nedenfor; - i værket Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse, 1-1, 1982, er folketællingerne beskrevet således:

Folketællingernes optællingsskemaer er ikke opstillet og registreret blandt Rentekammerets tabelsager, men udgør en særlig række. Folketællingsskemaerne er almindelig tilgængelige, når de er 80 år gamle (se dog omtalen s. 39 i SLÆGTEN af det nye forslag til arkivlov!).

For Kongeriget med de kongerigske enklaver findes følgende tællinger: 1787, 1801, 1834, 1840, 1845, 1850, 1855, 1860. For hertugdømmet Slesvig findes tællinger 1803 (suppleret med kopier af Landesarchiv i Slesvig/Schloss Gottorf), 1835, 1840, 1845, 1855, 1860. Fra Holsten findes tællinger fra 1803 (kun i ringe omfang), 1835, 1840, 1845, 1855; tællingen 1860 er i Landesarchiv i Slesvig. Fra Lauenburg findes tællinger 1845 og 1855.

Efter 1860 findes tællinger for det egentlige Danmark fra 1870, 1880, 1885 (kun København), 1890, 1895 (kun Kbh., Sundbyerne og Utterslev), 1901, 1906, 1911, 1916,

1921, 1925, 1930, 1940, 1950 og 1960.

For Grønland findes tællinger fra 1834, 1840, 1845, 1850, 1855, 1860, 1870, 1901, 1911, 1921 osv. som i Danmark, dog foretoges ingen tælling 1940. Fra Færøerne findes tællinger fra 1801, 1834, 1840, 1845, 1850, 1855, 1860, 1870, 1880, 1890, 1901 osv. som i Danmark, dog foretoges ingen tælling 1940.

Fra Vestindien findes tællinger fra 1841, 1850, 1855, 1857, 1860, 1870, 1890 og 1901. Fra Trankebar findes tællinger fra 1835, fra Frederiksnagor 1840.

Norske og islandske folketællinger er afleveret til de pågældende lande.

Xerokopier af folketællingslisterne 1787-1850 samt 1885 (kun Kbh.) er opstillet i kopilæsesalen (originalmateriale er ikke tilgængeligt). Her findes også kopi af bevarede tællingsskemaer fra enkelte købstæder fra tællingen 1769 (originaler i landsarkiverne). I kopilæsesalen findes tillige mikrofilm af folketællingerne 1787-1901.

Sammen med folketællingsskemaerne er opstillet de såkaldte Oeders Efterretninger af 1771, som er en tælling vedr. ægteparrenes, enkemændenes og enkernes antal i København, Sjælland, Møn og Bornholm (oplyser mandens navn mm.). Endvidere er her opstillet Skattemandtallet for ekstraskatterne 1743 (for København; de øvrige skattemandtall indgår i købstads- og amtsregnskaber) og ekstraskattemandtallet 1762 (omfattende kun København).

Opstilling:

Hver folketælling er ordnet i rækkefølgen: København, købstæderne, landdistrikterne. For København er skemaerne

ordnet efter kvarter og matrikelnumre, fra 1870 alf. efter gadenavne og husnr. Købstædernes tællingsskemaer er alf. ordnet efter købstad, herunder fra 1880 - for de fleste købstæders vedkommende - alf. efter gadenavne og husnr. Landdistrikternes skemaer er ordnet efter amt, herred og sogn.

NB.:

Slangerup var 1787 og 1801 en købstad, men findes ved de senere folketællinger under Lynge-Frederiksborg herred, idet købstadsrettighederne overgik til Frederikssund, som fra folketællingen 1834 er blandt købstæderne. Frederikshavn blev købstad 1818 (hed indtil da Fladstrand), Esbjerg 1899 (selvstændig kommune 1894, før under Jernved sogn, Skast herred, Ribe amt), Løgstør, Nørresundby og Silkeborg 1900, Frederiksværk 1907 og Herning 1913. Før disse byer blev købstæder, må de søges under pågældende sogn, herred og amt. I folketællingen 1870 er en række byer særskilt ordnet som handelspladser: Frederiksværk, Løgstør, Marstal, Nørresundby og Silkeborg. Frederiksberg er til og med folketællingen 1860 opført under Sokkelund herred, derefter integreret i København. Hofetaten er i folketællingerne 1787, 1801, 1840 og 1845 holdt for sig. Om placering i folketællingerne af div. lokaliteter i København og omegn (Kastellet, Nyboder, Lægeföreningens boliger, Brønshøj, Gentofte, Hvidovre, Sundbyerne, Tårnby mm.), se planche ved læsesalsekspeditionen.

Vedr. Nyboders husbøger 1669-c.1920 se Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse, bd.I, 1, s.641 og 644.

Oversigter

På grundlag af bl.a. ovenstå-

ende oplysninger har Rigsarkivet udarbejdet de følgende to skematiske oversigter over folketællingernes indhold, dels 1769-1860 og dels 1870-1911.

Til den første oversigt kan bemærkes, at Landsarkivet for Nørrejylland i Viborg er i

besiddelse af folketællingen 1769 for Horsens købstad, hvortil kommer en helt ekstraordinær tælling fra samme by 1824, samt tællinger fra 1818 for både Aalborg og Nibe bys vedkommende, se også under omtalen af arkivet i Viborg.

OVERSIGT over FOLKETÆLLINGERNES INDHOLD

	1769 ¹⁾	1787	1801	1834	1840	1845	1850	1855	1860
Adresse	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Navn	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Alder, løbende år	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ægteskabelig stilling	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Trossamfund									x
Fødested							x	x	x
Stilling i husstanden/familien	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Erhverv (incl. fattighjælp)	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Antal ægteskaber/enkestand		x	x						
Er børnene ægte/uægte?		x	x						
Af hvilket ægteskab er børnene?		x	x						
Handicaps: a) fysiske								x	x
b) mentale							x	x	x

Noter

- 1) Folketællingen 1769 er kun sporadisk bevaret, nemlig for Helsingør (to fjerdinge), Odense, Vejle, Brede sogn (Lø herred, Tønder amt) samt Ødis sogn (Tystrup herred, Vejle amt).

OVERSIGT over FOLKETÆLLINGERNES INDHOLD

	1870	1880	1885 ²⁾	1890	1895 ²⁾	1901	1906	1911 ³⁾
Adresse	x	x	x	x	x	x	x	x
Matrikelnummer						x	x	x
Navn	x	x	x	x	x	x	x	x
Køn	x	x	x	x	x	x	x	x
Alder, fyldte år	x	x	x	x	x			
Fødselsår og -dag						x	x	x
Ægteskabelig stilling	x	x	x	x	x	x	x	x
Trossamfund	x	x	x	x	x	x	x	x
Fødested	x	x	x	x	x	x	x ⁴⁾	x
Hvornår flyttet til kommunen		x	x		x	x	x ⁴⁾	x
Sidste bopæl/opholdssted						x	x ⁴⁾	x
Stilling i husstanden/familien	x	x	x	x	x	x	x	x
Erhverv (incl. fattighjælp)	x	x	x	x	x	x	x	x
Erhvervssted (kommune)			x					x
Arbejdsplads						x	x	x
Transportmiddel (til/fra arbejde)								x
Antal ægteskaber/enkestand		x						
Hvornår indgået ægteskab?		x				x		
Hvornår er ægtefællen død?						x		
Antal levende børn i ægteskabet		x				x		
Antal døde børn i ægteskabet		x				x		
Handicaps: a) fysiske	x	x		x		x		x
b) mentale	x	x		x		x		x
Midlertidigt nærværende	x					x		
Boligtælling		x			x			

Noter

- 2) Tællingerne i 1885 og 1895 omfatter kun København og Frederiksberg.
- 3) Der skal søges speciel tilladelse til at benytte 1911-tællingen.
- 4) Oplysningerne gives kun for København og Frederiksberg.

142 Byernes eller Stedernes Navne med An- førsel af Gaarde, Huse o. s. v.	Hvorledes og hvilken Art Gaard og Huse sige.	Samtlige Personers Navne i hver Gaard, hvert Hus, hver Familie.	Hvorledes og hvilken Art Gaard og Huse sige.	Gjeld, Ujæfne, Gæstgæder Gælder eller Gæstgæder.	Gjæfthed, armlig Stofhed og saa Bøddel- straf og Navnets Rang, og ved U- lærling og de i Dødsdommerne, Bilæns og Skelens og Bøddelens Rang, hvortil de ere fødte.	Personernes Titel, Embede, Forretning, Haandværk, Næringsvei, Stilling i Familien eller hvad de leve af.	Hv blafs vare				
							Hvorledes brevsede	Br. Brevs.	Ujæfne Stofhed.	Dødsdommer.	
Klitmølle 44 13 ^{de} 43. d. Juni 1	210.										
		Christen W. Hauggaard	55	gift	Klitmølle	Stiftens og Jernskovens Jensens Børn. Jensens Børn					
		Maria Romild	42	gift	Klitmølle	Jensens Børn. Jensens Børn					
		Christen	15	...	Klitmølle						
		Christian	13	...	D						
		Mette Kristine	12	...	D						
		Johanne	9	...	D						
		Solve	8	...	D						
		Anna	6	...	D						
		Sophie	4	...	D						
		Etto	2	...	D						
		Nicolaus	1	...	D						
		Nicolaus Christian	21	gift	Vandet						
		Mamas Christian	16	...	Thisted						
		Christiane Math	24	gift	Klitmølle	Jensens Børn					
		Christine	23	gift	Sennel						
44. d. Juni 1		Anders Frost	48	gift	Klitmølle	Jensens Børn. Jensens Børn					
		Anders Kristine	47	gift	D	Jensens Børn					
		Maria	32	gift	D	Jensens Børn					
		Solve	29	gift	D						
		Christiane	26	gift	D						
		Anders Christian	24	gift	D						
		Anders Peter	22	gift	D						
		Johannes	9	...	D						
45. d. Juni 1		Jens Bogward	59	gift	Vandet	Jensens Børn. Jensens Børn					
		Anne Maria	50	gift	Klitmølle	Jensens Børn					
		Anne Mathine	36	gift	D						
		Dorthea	27	gift	Vandet						
		Jens Thøger Jensen	12	...	D						

Fra folketællingen 1850 for Klitmølle, V. Vandet sogn, Hillerslev h., Thisted a., - gengivet efter Henning Jensen: Gotisk skrift. 1990, s.23, jf. anmeldelsen her i bladet s.37.

Kopispredning

Fra Rigsarkivet er kopier af mange af folketællingerne leveret, dels til de 4 landsarkiver og dels til lokalarkiver.

Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm, Jagtvej 10, postboks 661, 2200 København K, tlf. 31 39 35 20, har følgende tilgængelige folketællinger for arkivets område:

1787-1850 i papirkopi, 1787-1860 på mikrofilm, navnerogister til Kbh.s folketælling 1845 på mikrokort og endelig folketællingen 1885 for Kbh. i papirkopi.

Landsarkivet for Fyn og omliggende øer, Jernbanegade 36, 5000 Odense, tlf. 66 12 58 85, har flg. tællinger:

For hele Fyn med tilhørende øer (undtagen Ærø) 1787-1850 i papirkopi og 1855-60 på mikrofilm. - For Ærø (der tilhørte til hertugdømmerne) 1803, 1835, 1840 og 1845 i papirkopi. - For Odense alene tællingerne 1870-1901 på mikrofilm.

Landsarkivet for Nørrejylland, Lille Sct. Hansgade 5, 8800 Viborg, tlf. 86 62 17 88, har flg. tællinger:

De ordinære tællinger fra arkivets område 1787-1850 i papirkopi og 1855-60 på mikrofilm.

Hertil originaltællingen 1769 for Horsens købstad, en ekstraordinær tælling for samme by 1824, hvortil kommer ekstraordinære tællinger 1818 for både Aalborg og Nibe (med alfabetiske navnerogistre v. S. Otto Brenner 1967); de sidstnævnte tællinger fra 1769, 1818 og 1824 er opstillet i papirkopi på kopilæsesalen.

Landsarkivet for de sønderjyske landsdele, Haderslevvej 45, 6200 Aabenrå, tlf. 74 62 58 58, har flg. tællinger:

1769 i både papirkopi og i original, 1803, 1835, 1840, 1845, 1855 og 1860 på mikrofilm samt 1840, 45 og 55 til lige i papirkopi.

Med hensyn til omfanget af folketællingerne henvises til Hans H. Worsøe: Slægtshistorie i Sønderjylland - en vejledning, 1984, s. 52ff.

Lokalarkiver

På landets mange lokalarkiver har man i de seneste år erhvervet en temmelig stor samling af kopier af folketællingslisterne fra arkivernes områder, og det kan slægtsforskeren i sin søgen efter aner drage stor fordel af. Det er dermed ikke altid nødvendigt at foretage opslag i de originale folketællinger på Rigsarkivet i København eller i kopierne på landsarkiverne (hvis kopier jo ikke rækker frem over 1860).

Man kan derimod rette henvendelse til det pågældende lokalarkiv og få oplysningen derigennem, så meget mere som lokalarkivernes kopier i mange tilfælde rækker frem til 1901, ja endog til 1906.

I Sammenslutningen af Lokalarkiver (SLA)'s Arkivvejviser 1991, der forventes at udkomme i dec. 1990, kan man se, i hvilket omfang kopier af folketællinger findes på de enkelte lokalarkiver.

Oplysninger om Arkivvejviser 1991 fåes på SLA's sekretariat, Torvegade 47, postboks 522, 6701 Esbjerg, tlf. 75 12 11 44.

Anvendt litteratur:

Albert Fabritius og Harald Hatt: Håndbog i slægtsforskning, 3. udg., 1982, (s.150-54).

Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse, bd. I, 1, 1982, (s.360-61).
Tilgængelige forlættninger 1787-1906 på De historiske

Arkiver, Peder Barksesgade, Aalborg.
Arkivvejviser 1991 v/ SLA - forhåndsmateriale.

Dalgas,

- en efterlysning

I forbindelse med en genudgivelse af C.F.I Dalgas' Svendborg amts beskrivelse fra 1837 skal jeg hermed eftersøge efterkommere af Carl Frederik Isac Dalgas, født 1787 i Fredericia, død 1870 på Aldebertsminde i Højen ved Vejle, som måtte besidde fotografier, tegninger og malerier af ham eller private papirer fra hans hånd, da der ikke findes noget privatarkiv afleveret til de offentlige arkiver.

C.F.I. Dalgas står i skyggen af sin nevø Enrico Dalgas, Det danske Hedeselskabs medstifter 1866, i den almindelige bevidsthed, men vil af lokalhistorikere være kendt for sine tre amtsbeskrivelser over Ribe, Vejle og Svendborg amter fra årene 1826-37. Han er biograferet i Dansk biografisk Leksikon, men iøvrigt er der kun skrevet om ham i Vejle Amts Arbøger 1936 af Aage Davidsen i forbindelse med, at der blev opsat en mindesten for ham på graven på Højen kirkegård.

Kraks Blå Bog, register 1910-88

Samfundet for dansk genealogi og Personahistorie forsøger at fremstille en billig særudgave af registeret over de over 15.000 personer, der siden starten af Kraks Blå Bog 1910 er optaget deri. - Men interessen for registeret har

I sit slægtsregister fra 1891 nævner Ernesto Dalgas kun, at C.F.I Dalgas efterlod en talrig efterslægt af bondestand.

I Slægtshaandbogen af Hauch Fausbøll nævnes sønnerne Niels Chr. Wedersøe Dalgas, Østervig i Vorbasse, født 1819, og teglværksejer Frederik (Fritz) Juel Dalgas, Nysumgaard, født 1823. Endvidere anføres, at en datter af nævnte N.C.W. Dalgas var gift med fabrikant Ebbe Sørensen Højlund, født 1854, indehaver af trælastforretning og tagpapfabrikker i Vejen og Esbjerg.

Reitzels Vaabenførende Slægter fra 1946 nævner en række mulige efterkommere: Fr. Mette Marie Dalgas, f. 1857, Århus, fr. Dagmar Dalgas, f. 1890, Vong pr. Bramming, fr. skovrider Marie Magdalene Reck, f.1892, Ruds Vedby, Henrik Dalgas, f.1893, Ilskov pr. Herning, og fr. bogtrykker Marie Backhausen, f.1898, Horsens.

Henvendelse vedr. denne gren af slægten Dalgas til:

Finn Stendal Pedersen,
Toften 9, Fraugde,
5220 Odense SØ.

desværre ikke været stor nok.

Dette er sidste chance for (som medlem af SSF) at bestille bogen for kun 100 kr.

Hvis ikke der er interesse for bogen, må planen om udgivelsen opgives.

Bogen bestilles hos:
Hans Worsøe, Tækkerløkke 34A,
6200 Aabenraa.

Slægtsforskning og EDB - Af Finn Andersen

I Danmark findes som i andre nordiske lande mange slægtsforskere, som i årevis har anvendt EDB i deres slægtsforskning, nok primært tekstbehandlingsprogrammer, men desuden almene databaseprogrammer og mere specielle programmer for slægtsforskningsformål.

Siden 1987 har en god del af disse været organiseret i foreningen DIS-Danmark, Databehandling I Slægtsforskning, som oprettedes som en afdeling af Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie; men der findes uden tvivl endnu et antal slægtsforskere med interesse for EDB, som ikke er organiseret i DIS-Danmark.

DIS-Danmark er en landsdækkende forening, og den eneste af sin art i Danmark. Tilsvarende foreninger findes i Sverige, Finland og fra 1990 også i Norge. Oprindeligt fordredes medlemskab af moderforeningen, Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie, for at blive medlem af DIS-Danmark, men nu er DIS-Danmark en forening, som er åben for alle slægtshistorikere uanset disses organisatoriske tilhørsforhold.

Fra starten i 1987 har der været lagt stor vægt på, at foreningen skulle kunne rumme alle slægtsforskere med interesse for EDB, og vi har prioriteret de såkaldte begyndere højt, hvilket uden tvivl også afspejler sig i de resultater, som vi på dette tidspunkt kan fremvise. Resultaterne har primært karakter af redskaber, der er et vigtigt grundlag for DIS-Danmarks virksomhed nu og i fremtiden, hvoraf følger, at der er tale om redskaber, som løbende skal

tilpasses nye behov.

DIS-Danmarks hovedsigte er formidling af viden og kontakt imellem slægtsforskere. Hertil er foreløbig skabt følgende redskaber:

Slægt & Data

- udkommer regelmæssigt med 4 numre à 20 sider om året. Det er dels medlemsblad, dels tidsskrift.

Medlemsmøder

- afholdes efterhånden regelmæssigt med vekslende indhold, 4-6 aftenmøder i Københavnsområdet og 2-3 dag møder udenfor Kbh. Den personlige kontakt er vigtig.

Slægtsforskerregisteret

- et EDB-register over medlemmer af DIS-Danmark med oplysning om pågældendes EDB-anvendelse og desuden pågældendes slægtshistoriske interesseområder - en slags Hvem Forsker Hvad.

Bulletin Board

- et elektronisk informationscenter, hvor man via computer og telefonmodem kan udveksle information med andre slægtsforskere. Information i denne forbindelse er lige fra spørgsmål og svar til større data- og programfiler.

Programbibliotek

- et bibliotek indeholdende nyttige programmer, primært såkaldte sharewareprogrammer, som distribueres til interesserede medlemmer mod omkostningsdækning (disketter, forsendelse etc.).

Kilderegister

- et register over slægtshistoriske kilder på EDB med oplysning om indhold og benyttelsesmuligheder. Registeret er under udvikling og i første fase søges indeholdt oplysnin-

ger om folketællinger, men efter planen skal registeret dække alle mulige kildetyper.

Alle er velkomne som medlemmer i DIS-Danmark. Årskontingentet for 1991 er 60 kr., hvori er inkluderet 4 numre af Slægt & Data. Medlemskab opnås ved betaling af årskontingentet til girokonto 5 01 20 58, kasserer Per Burchardi, N.W. Larsens Vej 14, 3080 Tikøb, tlf. 42 24 83 23, eller ved henvendelse til et af de øvrige bestyrelsesmedlemmer, som er:

Finn Andersen, fmd., Grysgårdsvej 2, 2400 København NV, tlf. 31 86 86 31.

Jørgen Papsø, næstfmd., Troldager 8, 2950 Vedbæk, tlf. 42 89 06 60.

Ole H. Jensen, sekr., Kløvermarken 3, 6430 Nordborg, tlf. 74 45 02 35.

Hanne Marie Rud, red., Egebjergtoften 122, 2750 Ballestrup, tlf. 44 66 17 04.

Svend-Erik Christiansen, Spøbjergvej 80, 8220 Brabrand, tlf. 86 24 07 57.

Arne Julin, Hovedgaden 75, 4050 Skibby, tlf. 42 32 80 48.

Poul Steen, Rudersdalsvej 52, 2840 Holte, tlf. 42 42 19 19.

Torben Aastrup, Grøfthøjparken 101, 8260 Viby J., 86 28 37 63.

Det er karakteristisk for DIS-Danmark, at vi ikke er talerør eller fortaler for konkrete EDBmaskiner eller EDBprogrammer. Den maskin- og programneutrale rolle har vi hidtil anset som en styrke - det giver plads for alle - men i visse sammenhænge kan det måske også opfattes som en svaghed - især i forhold til de af vore medlemmer, der ikke selv ønsker at gå ind i en konkret vurdering af forskellige maskiner og programmer, men også her synes medlemskontakten af stor betydning.

Vi vil afgjort arbejde for en standardisering, og her kan maskiner og programmer spille en vis rolle, men langt vigtigere er det, at vi arbejder hen imod et standardiseret dataformat, som forskellige maskiner og programmer kan anvende. Afgørende for at nå et sådant mål er kontakt imellem slægtsforskere med interesse for databehandling, så derfor er det en god idé at være medlem af DIS-Danmark.

Udarvsskifter og blåt blod

Fra mange læsere er der indkommet dels udarvsskifter og dels oplysninger om adelig afstamning, jf. efterlysningen i Slægten 2, s.7.

Begge dele har stadig stor interesse, og i Slægten 4 begynder offentliggørelsen af det indsendte materiale.

Anmeldelser

Henning Jensen: Gotisk skrift, lærebog for begyndere og lidt øvede, Dansk Historisk Håndbogsforlag, 1990, 148 s., ill., pris 158 kr.

De hidtil foreliggende lærebøger i skriftlæsning har været udsolgt fra forlagene i flere år. Dette faktum er DHHs motivation for at udgive disse 56 aktstykker med tilhørende transskriptioner. Man kan så spørge om, hvordan denne nye skriftlæsningsbog adskiller sig fra de foregående - er den blevet bedre?

Bogen er, ligesom Anna Elise Møldrups Gotisk Skrift, der siden udgivelsen 1977 har været en værdifuld begynderbog for mange, opbygget med udgangspunkt i de kildetyper, som især slægtforskeren har brug for. Men hvor Møldrup præsenterer sine tekster ligefremt kronologisk inden for den enkelte kildetype (1801-folketællingen før 1845-tællingen), så har Henning Jensen valgt det udmærkede princip at gå fra det mere kendte til det mindre kendte - altså fra de nyeste kilder til de ældre.

Kildeudvalget er det traditionelle: Folketællinger, kirkebøger, skifter, lægdsruller, matrikler og en enkelt borgerskabsprotokol. Man kunne nok have ønsket sig, at der af hensyn til de lokalhistorikere, der arbejder bredere end personalhistorikerne, havde været flere eksempler fra centralstyrelsens arkiver, og at de meget rige amtsarkiver ikke "blot" var repræsenteret med et skifte.

Til kilderne er knyttet et afsnit med "Kommentarer og henvisninger". Overskriften er lidt misvisende, idet det kun er folketællingerne, der er kommentarer til - resten er rene henvisninger.

Bogen er endvidere udstyret med 6 sider gode ordforklaringer, en selektiv, systematisk ordnet litteraturliste samt en række alfabeter. Disse afsnit er væsentlige og gode værktøjer for såvel begynderen som den lidt øvede, og er et stort plus i forhold til tidligere skriftlæsningsbøger.

Bogens format er A4, hvilket medfører, at kun få tekster er nedkopieret, og det ser jeg som en stor fordel.

Alt i alt er der tale om en værdig arvtager til tidligere skriftlæsningsbøger.

Skal jeg blande lidt malurt i bøgeret, må det være, at den skriftlæsningsbog, der lærer læseren bare de mest almindelige ortografiske regler, endnu ikke har set dagens lys. Hvor jeg tidligere har fremsat denne anke, er jeg tit blevet svaret med: "Vi skal jo ikke lære at skrive(!) gotisk!" Nej, men det var nok ikke så ringe, om vi skulle, for mine erfaringer som underviser har lært mig, at hvis man f.eks. kender reglen for, hvornår man bruger langt/kort s, regler for sammenskrivning med s, de forskellige måder, hvorpå man lavede forkortelser og orddelelingsmarkeringer, og tallene - især i ældre tekster - så er man hjulpet godt på vej i svært læselige tekster. Hvor mange nybegyndere har ikke siddet med 1600tals kilder og set undrende på et overstreget tal, uden at vide at strengen halverer tallet?

De skriftlæsningsbøger, vi indtil nu har været præsenteret for, bygger groft taget på den samme metode, som så mange forskere må bruge i selvstudium: Prøv og fejl - øvelse gør mester.

Forskellen fra det egentlige selvstudium har så været, at der fulgte facitliste med skriftprøverne. Men! - jeg vil

vove den påstand, at vi fik bedre skriftlæsere, hvis vi lod undervisningen (hvad enten der er tale om selvstudium eller kursus) handle om at lære nogle af de regler, vore kildeskabere skrev efter, - også selv om teksterne ofte er behæftede med fejl.

Lise Andersen (Lokalhistorisk Journal 1990).

I tilslutning til anmeldelsen må der gøres opmærksom på, at overstregning af tal (romertal i f.eks. matriklerne 1662-64) ikke "halverer tallet", men blot fratrækker en halv, f. eks. gør 5 til 4 1/2.

For slægtsforskeren er det interessant, at skriftprøverne alle knytter sig til et udsnit af forfatteren og udgiverens anetavle fra Thy med afstamning fra flere af skudehandlerslægterne fra Klitmøller (Brandi, Dragsbech og Hausgaard) samt slægten Neergaard fra Nedergaard i Kåstrup.

Flemming Georgsen: Den fynske udvandring til Småland, Dalhus Forlag, Struer, 1990, 108 s., ill., 125 kr.

Under overskriften: Fynboer udvandrede til Småland - Gik mod strømmen til Amerika, anmeldte Herning-foreningens tidligere formand Jørgen Østergaard bogen i Landsbladet-Syd nr. 39, 28. sept. 1990 således:

Det var ikke alle danske udvandrere, der i forrige århundrede drog til Amerika. Nogle gik mod strømmen og rejste til Sverige. Fra Fyn udvandrede således på få år godt et halvt hundrede familier til et enkelt herred i Småland.

Mens skandinaver i hundredtusindvis slog sig ned i A-

merika, kom tusinder af fattige svenskere til Danmark, der betragtedes som "de fattiges Amerika" - mest kendt er Pelle Erobreren og hans Lassefar.

De efterlod forfaldne og forgældede gårde og mindre jordbrug, der fristede fynske indvandrede, for de kunne fås til mellem halvdelen og en tredjedel af prisen på landbrug på Fyn.

Især fra egnene omkring Søndersø, Kerteminde-Hindsholm og Nr. Broby rejste 52 fynske familier i årene 1866-80 til Sunnerbo herred i Småland. Nogle tog indbo og redskaber, f.eks. plove, med, og de blev foregangsmænd i det svenske med bl.a. dræning, kalkning, gødskning og kvægavl.

En dansker fik dannet sin egns første tyreforening, og en fik i 1881 fynske møllebyggere til at rejse en vindmølle i Mjäryd.

Nogle rejste atter hjem, men de fleste faldt godt til. Navnene forsvenskedes, og man kan stadig træffe efterkommere på disse egne.

Det er en slægtsforsker i Herning, Flemming Georgsen, som under jagten på fynsk forslægt stødte på dette lille stykke hidtil upåagtet udvandrerrhistorie. Han fordybede sig i den og fortæller om den i en lille bog, som desuden har lister med navne på fynboerne, der flyttede til Småland, og oplysninger om, hvor de kom fra, så andre kan finde slægt, der tog til Sverige.

øst-

Nok betegnes ovenstående som "dette lille stykke hidtil upåagtet udvandrerrhistorie", men talmæssigt står udvandringen næsten på højde med den tyske kolonisering på de jyske heder, en historie som jo er langt mere omtalt.

ARKIVLOVEN

SSF's kommentarer til lovforslag om offentlige arkiver m.v.

Af Ingvar Musaeus

12. november 1990 udsendte kulturministeriet udkast til lov om offentlige arkiver m.v. Det gav anledning til en del omtale i den trykte presse under overskrifter som 'Danmark sletter sine spor', 'Formyndere og arkiver', 'Slaget om arkiverne' og 'Hvem ejer staten?'

De enkelte kapitler i lovudkastet behandler områder som 1) lovens almindelige anvendelsesområde, 2) offentlige arkiver med angivelse af bl.a. formål og samarbejde, 3) bevaring og kassation, 4) aflevering m.v., 5) tilgængelighed med fastsættelse af en almindelig regel om, at arkivenheder er tilgængelige, når de er 30 år gamle og ikke er omfattet af undtagelsesbestemmelser, som derefter opremses, 6) private arkiver med supplerende omtale af Erhvervsarkivet, 7) klageregler, der kort slår fast, at kulturministeren kan fastsætte, at afgørelser, som rigsarkivaren træffer efter loven, ikke kan indbringes for kulturministeren, og 8) straffe- og ikrafttrædelsesbestemmelser.

SSF fandt det nødvendigt at kommentere lovudkastet, og skrev i brev af 11. december 1990 følgende til kulturministeriet:

"Efter gennemlæsning af materialet skal sammenslutningen herved kommentere det på visse punkter, som synes væsentlige for den del af befolkningen, der udgør medlemsgrundlaget for Sammenslutningens virke.

Det skal her bemærkes, at

et betydeligt antal borgere her i landet til daglig - både som fuldtids- og som deltidbeskæftigelse - arbejder som brugere af offentlige arkiver mfl. med henblik på, fortrinsvis ud fra slægtshistoriske og lokalhistoriske interesser, at gennemføre studier og bearbejdning af de dér foreliggende arkivalier.

På vegne af disse mange slægtsforskere, hvoraf ca. 2.500 er medlemmer af slægtshistoriske foreninger landet over, ønsker Sammenslutningen efterfølgende at knytte bemærkninger til lovudkastets kapitel 2, kapitel 5 og kapitel 7.

Kapitel 2. Offentlige arkiver.

Sammenslutningen vil udtrykke sin tilfredshed med, at det (i § 6) fastsættes, at statens arkiver samarbejder med de kommunale arkiver, men samtidig sin undren over, at udtryk for form og art af et sådant samarbejde ikke har fundet plads i udkastet.

I denne forbindelse findes det af vigtighed at understrege, at slægtsforskerne må betragte den del af formålene (§ 4), der tilsiger, at arkiverne skal bevare arkivalier og stille disse til rådighed for offentligheden, som værende i lige grad foreskrevet for statens arkiver som for øvrige, kommunale og lokalhistoriske arkiver.

Sammenslutningen kunne ønske en mere konkret formulering af regelsæt på samarbejdsområdet og mener følgelig, at man nok burde have

fundet det om ikke nødvendigt, så dog hensigtsmæssigt "med en egentlig lovregulering af den indsamling af private arkivalier, der finder sted uden for de statslige arkivinstitutter", jf. bemærkningerne til lovudkastet (side 3, forinden). Dette synspunkt synes tillige begrundet allerede i bemærkningernes ord (side 8, 5. afsnit) om de lokalhistoriske arkiver, "hvis samlinger specielt på det lokalhistoriske område udgør et værdifuldt supplement til de offentlige, statslige og kommunale, arkivers samlinger."

Kapitel 5. Tilgængelighed.

Den generelle regel (§ 16, stk. 1) om, at arkivenheder er tilgængelige, når de er 30 år gamle, opfattes som god harmonisering med andre regler i samfundet og den dermed følgende større åbenhed. Når det i udkastet derimod drejer sig om fastsættelse af længere tilgængelighedsfrister end 30 år, synes en klar stillingtagen fra lovgiverens side ikke på alle områder at være formuleret.

I særlig grad hæfter Sammenslutningen sig ved de frister, der (i § 17) gælder oplysninger om enkeltpersoners private, herunder økonomiske, forhold, samt materiale, der tilvejebringes som grundlag for udarbejdelse af offentlig statistik; i disse tilfælde fastsættes en tilgængelighedsfrist på 90 år.

Sammenslutningen savner i denne forbindelse, men også i det hele taget, en omtale af fx kirkebøger og folketællinger. Begge kategorier er eksempler på arkivalier, der har primær betydning for slægtsforskernes arbejde, og begge rummer de personoplysninger, hvoraf ingen efter Sammenslut-

ningens skøn er af en sådan art, at de generelt bør være utilgængelige i 90 år.

Sammenslutningen tænker sig det fra lovgiverens side ment som en hjælp i sådanne tilfælde, at man i bemærkningerne til lovudkastet (side 12, nederst, og side 13, øverst) i forbindelse med henvendelse om arkivadgang skriver, at også kulturelle eller folkeoplysende formål vil kunne danne baggrund for arkivadgang; men tanken kan være forkert.

Sammenslutningen savner en mere klar tilkendegivelse - om ikke i selve loven, så i bemærkningerne til loven - af, hvor lovgiveren står i en række af de i kapitlet omhandlede forhold.

Kapitel 7. Klageregler.

Sammenslutningen finder ingen tryghed i en lovbestemmelse (§ 26) om, at kulturministeren kan fastsætte, at visse afgørelser ikke kan indbringes for kulturministeren, og skal foreslå til overvejelse, at et nævn udpeges som ankeinstans.

Sammenfatning.

Sammenslutningen finder, at det foreliggende lovudkast har så uklare - eller helt manglende - formuleringer, at det stærkt må anbefales, at den endelige udformning af et lovforslag på de her omhandlede områder også kommer til at hvile på et udvalgsarbejde, hvor folkelige brugerorganisationer - som fx Sammenslutningen - bliver medinddraget."

Det skal i tilslutning her til oplyses, at Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie i sine kommentarer til ministeriet har udtalt, at det fuldt ud kan tilslutte sig SSF's kommentarer.